

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelji
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Recepti se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

V lastni zadevi.

Dasi je »Narodni Dnevnik« dosledno poudarjal, da je čisto neodvisen list in to s svojo pisavo tudi dokazal, se vendar še piše o nas enkrat, da smo vladno, drugič da smo radikalno, tretjič da smo radičevsko ali pa dr. Ravniharjevo glasilo. Da te govorice in z njimi zvezane intrige enkrat za vselej udušimo, smatramo za potrebno, da še enkrat z vso jasnostjo in odkritosrčnostjo razložimo svoje stališče do strank, vlade in posameznikov.

Smo neodvisen list in hočemo to ostati, ker vemo, da more samo res neodvisen list popolnoma zadostiti svoji dolžnosti, da je namreč ves v službi naroda in moderne demokracije ter da more objektivno poročati. In tej nalogi smo bili zvesti.

Nobene ideje, ki je bila sprožena, nismo obravnavali po strankarskem kopitu, temveč vedno smo zastopali samo to, kar smo smatrali za dobro in pravilno. Samo mi smo dosledno nastopili proti Trboveljski, samo mi smo dosledno branili slovensko posest Ljubljanske kreditne banke, samo mi smo se dosledno izrekli proti vsakemu preganjanju uradnikov, pa naj bodo ti liberalci ali klerikalci, samo mi smo dosledno zahtevali priznanje Rusije in samo mi smo v manjšinskem vprašanju dosledno zastopali demokratična načela. Kdor je bil preganjan, je v nas vedno našel zaščitnika, pa naj je pripadal temu ali onemu stanu, naj je bil odpuščen železničar iz komunistične dobe ali pa beden rudar na Westfalskem. Naš cilj je bil edino blagor naroda in do tega cilja smo hodili po poti, ki jo hodi moderna evropska demokracija.

Ne domišljujemo si, da ne bi nikdar zagrešili kake napake, pač pa se zavedamo, da je bila naša volja vedno dobra in da se v tem oziru lahko merimo z vsakim slovenskim listom.

In naše razmerje do vlade in do strank? Smo nasprotni kričavemu opozicijskemu, ker je nepravilno in zato godimo vsako vlado le po njenih delih. Smo mnenja, da je sedanja vlada neprimerno boljše od prejšnje, toda zavedamo se tudi, da je še daleč od ideala. Toda to trajno vrednost ima ta vlada, da je vlada sporazuma, čeprav še nepopolnega. Da se v tem oziru izpopolni, smo propagirali vstop SLS v vlado, pa čeprav se z njenim kulturnim programom ne strinjamo.

Nismo glasili nobene stranke, toda absolutno nasprotujemo temu, da bi častniški monopol dveh strank ubijal svobodno mnenje. Zato smo od prvega početka naglasili, da hočemo biti svobodna tribuna za vse pošteno misleče stranke in posameznike. Zato radi dajemo prostora vsem strankam, ki so brez lastnega dnevnika in glasila, ker ne pozabljamo, da je demokracija diskusija. Seveda, kdor ni hotel ločiti, od katere strani prihajajo članki, kdor je metal v en koš naše uvodnike in izjave ter članke strank, ta je mogel svoji slabi volji pripraviti užitek.

Kadar se je krila politika ene stranke z našo politično linijo, potem se seveda nismo obotavljali v tisti stvari stranko tudi zagovarjati. Če pa smo v tem oziru kdaj stopili iz rezerve, potem so bile temu krive samo napačne informacije nasprotnih listov, ki so nas prislili, da smo nastopili.

In kakor do strank, takšni so bili naši odnosi do posameznikov. Kdor je pošteno mislil, se je vedno mogel poslužiti »Narodnega Dnevnika«, ne da se mu je bilo treba bati očitka, da je že prešel h

Priprave strank.

SEJA GLAVNEGA ODBORA DEMOKRATSKE STRANKE. — ZBOROVANJE RADIKALOV V ZAGREBU.

Beograd, 5. dec. V predstavništvu vlade vlada popolno zatišje radi lahkega prehajanja ministrskega predsednika in zaradi odgojenih skupščinskih sej. Ves dan se niso pojavili nikaki značilni politični dogodki, samo v vrstah demokratske stranke je bila večja živahnost zaradi priprav za kongres. Včeraj je bila seja glavnega odbora demokratske stranke, tekom katere je posejtil dr. Anton Korošec Ljubo Davidovič, da se medsebojno informirata o situaciji. V Beogradu se opaža veliko za-

nimanje za jutrišnje zborovanje radikalov v Zagrebu. Sinoči sta odpotovala v Zagreb Ljuba Jovanović in dr. Laza Marković, iz Zagreba se povrnela v sredo, ko bo seja radičevskega poslanskega kluba. Na tej seji se bo nadaljevala diskusija o brodarškem sindikatu in o poročilu dr. Ninka Perića o mednarodni konferenci za javno pravo v Haagu in o interparlamentarni konferenci v Washingtonu in Ottavi, o čemer bo podal referat dr. Velizar Janković.

VELIKE SVEČANOSTI OB PRILIKI KRALJEVEGA ROJSTNEGA DNE.

Beograd, 5. decembra. Dne 17. decembra se bo v celi državi na najsvetnejši način proslavil rojstni dan Nj. Vel. kralja. V vseh cerkvah in molitnicah bo svečana služba božja in revija čet. V Beogradu se vrše velike priprave za ta dan.

DR. SRŠKIĆ V AVDIENCI.

Beograd, 5. decembra. Za včeraj se more od važnejših političnih dogodkov zabeležiti samo avdijenca ministra za izenačenje zakonov dr. Milana Srškića pri Nj. Vel. kralju. Ta avdijenca je bila v zvezi z rešitvijo materialnih vprašanj članov redbine Petrovića Njegoša. Ministru dr. Srškiću je z zadnjo odločbo ministrskega sveta poverjeno proučevanje tega vprašanja in mu je dolžnost, da predloži referat o tem.

SVEČANA OTVORITEV DOMA MATERINSKEGA UDRUŽENJA.

Beograd, 5. dec. Včeraj je bil na svečan način otvoren dom materinskega udruženja. Te slavnosti so se udeležili Nj. Vel. kralj in kraljica, minister narodnega zdravja, minister prosvete, poljski poslanik z gospo, češkoslovaški poslanik z gospo, predstavniki vojaških in civilnih oblastev in predstavniki raznih kulturnih udruženj. Minister narodnega zdravja je nato otvoril higijsko razstavo, ki jo je priredilo ministrstvo za narodno zdravje. Popoldne je bila čajanka, na katero je bilo povabljenih mnogo uglednih meščanov.

IZJAVA POSLANCA PRECE IN HADŽI OMANA.

Beograd, 5. dec. Ker so se v Bosni in Hercegovini zaradi sprejetja predlogov poslancev Prece in Hadži Omana o točku za domačo porabo širile razne vesti, ki so bile naperjene proti HSS, sta omenjena poslanca dala včeraj novinarjem obširnejše izjave. V teh se točno opisuje to vprašanje in naglašajo gospodarsko propadanje kmetijskega ljudstva v Hercegovini. Na koncu izjave sta poslanca izrazila nado, da bo ugodeno upravičenim zahtevam za zboljšanje današnjega bednega stanja hercegovskih seljakov.

>klerikalcem« ali »liberalcem«. Tudi ta ozkosrčnost je pred našim nastopom vladala v slovenskem časopisju.

Usodna napaka slovenskega časopisja je, da je v službi strank, mesto v službi javnosti. Da se ta napaka odpravi, je nastal »Narodni Dnevnik« in ni še izumrl idealizem, da ne bi mogel »Narodni Dnevnik« ostati tej svoji nalogi zvest.

To je na kratko naše stališče in samo kdor je slabe volje — bo trdil nasprotno.

ŠTEFAN RADIĆ ODPOTOVAL V ZAGREB.

Beograd, 5. dec. Včeraj ob 6. je imel Štefan Radić konferenco z ministri hrvatske seljaške stranke. Na tej konferenci se je razpravljalo o notranjih stvareh stranke, zlasti o postopanju ministrov HSS v času Radićeve odsotnosti. Minister Štefan Radić je odpotoval sinoči v spremstvu ministra za šume in rude v Zagreb, kjer ostane nekoliko dni. Po leg zasebnih poslov bo minister v Zagrebu izvršil inspekcijo prosvetnih ustanov. Povrne se v torek ali sredo. Še pred Božičem bo minister Štefan Radić posejtil Ljubljano, kjer bo tudi inšpiciral prosvetne ustanove.

DEPUTACIJA GLEDALIŠKIH IGRALCEV PRI ST. RADIĆU.

Beograd, 5. dec. V teku včerajšnjega dne je bilo v ministrstvu prosvete podpisanih mnogo aktov, ki so čakali na rešitev. Minister Štefan Radić je pred svojim odhodom v Zagreb sprejel predstavnike udruženja igralcev, ki so mu predložili svoje zahteve in potrebe glede na materialni položaj.

ZA UPOKOJENE UČITELJE.

Beograd, 5. dec. Danes so posejtili ministra za prosveto delegati učiteljskih upokoencev in mu razložili bedno stanje upokojenega učiteljstva. Prosili so ministra, da upokoence naknadno prevede na novi uradniški zakon. Minister Štefan Radić je obljubil, da se bo zavzel za njihove upravičene zahteve.

PREDAVANJE DR. ANGEJLINOVIĆA.

Beograd, 5. dec. Včeraj popoldne je imel dr. Angejlinović v meščanskem klubu demokratske stranke predavanje o fašistovski Italiji. Pred predavanjem je na kratko spregovoril g. Ljuba Davidović. Dvorana je bila polna občinstva.

SEJA RAZOROŽITVENE KOMISIJE V ZENEVI.

Zeneva, 5. dec. Včeraj je imela seja komisija za omejitev oboroževanja. V komisiji sta tudi dva člana Sveta Zveze narodov. Seji je predsedoval francoski delegat Paul Boncourt. Sklenjeno je bilo, da se predloži Zvezi narodov obširno poročilo, v katerem naj bi bil očitna ves sistem, po katerem bi se morala voditi akcija za razorožitev. V poročilu komisija med drugim predlaga, da bi se v prvi polovici prihodnjega leta vršila v Evropi mednarodna konferenca za omejitev oboroževanja.

V Zenevo sta prišla včeraj lord Robert Cecil in avstrijski kancelar Ramek. Dopotovali pa sta tja včeraj tudi grška in belgarska delegacija. — Prva seja Sveta Zveze narodov bo v ponedeljek. Do tega časa pa bodo delali le posamezni odbori.

Nove kombinacije odložene na spomlad.

Beograd, 5. decembra. Politični krogi se zanimajo za politično situacijo, četudi ta danes ni napesta. Govori se mnogo o odnosih med raznimi strankami, zlasti o razliji demokratov in muslimanov. Zbogjaneve niso prinesli nikakih novih dogodkov, da bi se vsaj kakor toliko mogla definirati politična situacija. V političnih krogih se v glavnem povdarja, da nečeta Stevan Radić in Nikola Pašić imeti volitve, z druge strani pa se želi, da se razširi današnja koalicija. Za sedaj se ne more nič konkretnega povedati, v kako smer bo krenila situacija. Sedaj se govori samo o tem, kako bi se dal sondirati teren, da pride do živahnije politične akcije. Interesantno je, da tudi pri radikalih vlada prepričanje, da se nova politika sporazuma za nobeno ceno ne sme opustiti, temveč le izpopolniti. V teku pomladi se bo pač moralo rešiti vprašanje, ali naj se razširi vladna koalicija ali pa se razpišejo volitve.

ZDRAVSTVENO STANJE N. PAŠIĆA SE ZBOLJSALO.

Beograd, 5. dec. Zdravstveno stanje ministrskega predsednika Nikole Pašića se je včeraj obrnilo precej na boljše. Predvčeršnjim je imel bolnik še 37° vročine, včeraj pa je vročina popolnoma ponehala. Zaradi slabega vremena pa ministrski predsednik vendar še nekaj dni ne sme zapustiti sobe.

DR. ČERNY SEŠTAVI URADNIŠKO VLADO.

Praga, 5. dec. Predsednik češkoslovaške republike dr. Masaryk je sprejel načelnika deželne uprave za Češko dr. Černega. V političnih krogih se govori, da mu bo Masaryk poveril mandat za sestavo vlade, ki bi naj bila povsem uradniška.

NOVA SPANSKA VLADA PREVZELA SVOJE POSLE.

Madrid, 5. dec. Novi ministri so prevzeli svoje posle. Včeraj popoldne so imeli vsi člani civilne vlade sejo, na kateri se je organizirala nova stranka pod imenom: patriotska zajednica. Glasilo nove stranke bo znani list »La Nazione«.

PRED SEŠTANKOM ČIČERINA S CHAMBERLAINOM.

London, 5. dec. V političnih krogih se širijo glasovi o Briandovem prizadevanju, da pride do sestanka med Chamberlainom in Čičerinom. Če to uspe, bi se vršil sestanek med božičem in novim letom.

ODPOR PROTI LOUCHEURJEVEMU NAČRTU V SENATU.

Pariz, 5. decembra. V senatu se je pričela debata o finančnem načrtu. Veliko razburjenje so povzročile vesti, da znašajo predjudji pri francoski banki letos 7 in pol milijarde frankov.

ITALIJANSKA DELEGACIJA SE JE VRNILA IZ AMERIKE.

Zeneva, 5. dec. Včeraj ob 11. so dospeli z brzovlakom iz Pariza italijanski finančni minister Volpi in ostali člani italijanske delegacije, ki je zaključila v Ameriki pogodbo o konsolidaciji vojnih dolgov Italije. Delegati so bili slovesno sprejeti. Ob 4. popoldne so odpotovali zopet naprej proti Turinu ter imajo danes dospeti v Rim. Pred odhodom iz Pariza je predsednik francoske republike Volpija odlikoval z redom častne legije.

Narodni poslanec Ivan Pucelj:

Iz Radičeve torbe.

Tista ljubljanska frakarija, ki je časih milila, da je mogoče vleči kmeta z gospodskimi frazami in pomalanimi papirjem, je posebno huda na kmetičko misel in naravno na tov. St. Radiča, kot našega najmočnejšega voditelja, pa še najbolj. Dolga leta so ga slov. javnosti predstavljali kot demagoga in zapeljivca kmetičkega naroda, kot sebičnega ali častilnega abnormalnega človeka ali celo kot izdajalca in največjega drž. škodljivca. In še danes bi ljubljanska »Jutrova« ko »Slovenec« frakarija rada vzdržala vero v slovenskem ljudstvu, kakšna nesreča bi to bila za Slovenijo, če se v celoti odloči za Radičovo politiko. Za vodilne gospode obeh nam nasprotnih strank gotovo, ker jim bo potem odklenalo. Zdrav narodov razum pa je že našel svojo pravilno orijentacijo in ni več daleč čas, ko bodo oboji naši nasprotniki v Sloveniji to, kar po svojem delu odnosno nedelu tudi v resnici zaslužijo.

Ko je letošnje pomladi naša SKS šla po edini pravi poti k hrvaški seljaški stranki in se z njo zvezala, ni bilo vpitja ne konca ne kraja, ne pri eseslarjih, ne pri Zerjavovcih. Oboji so se gnali na vse pretege dokazati največkrat slabo informirani slovenski politični javnosti, kakšna napaka je to in kakšna nesreča ji bo sledila. Zlasti moja oseba je bila izpostavljena vsem mogočim napadom in vsestranskemu ognju z besedo in podobo, v tisku in na shodi. Hvala bogu in moji zdravni materi, da ne morejo imeti slične kanonade nobenega učinka, če vem, da sem na pravem potu! Naj omenim le, da mi je v obliki karikatur iz one dobe ugajala posebno ona, ko so me naslikali, kako me nosi sedanji naš minister prosvete v hrvaški kmetički obleki v svoji veliki hrvaški torbi. Ne zaradi ideje, še manj zaradi izdelave, nego zato, ker sem vedel, da bo bodočnost to karikaturu krvavo osmešila. Moji otroci so to uganili, pa so jo dali lepo preslikati na desko in so mi jo poklonili za god. Visi na steni in kadar se ozrem na njo, se spominim žalostne politične kratkovidnosti uboge Slovenije.

Jaz pa, ki sedaj — po fantazijski karikaturi — v tej udobni in za mene in moje politične prijatelje dovolj veliki torbi prav dobro sedim in ne samo sedim, nego delam prav tako, kakor smo bili začeli s tovariši leta 1921, smatram za dolžnost, da za letošnje ga Miklavža naštejemo vsaj najglavnejše stvari, ki sem jih mogel iz Radičeve torbe dati slovenskemu volilcu.

Prvi in največji uspeh kmetičke politike so izvozne carine,

ki so stopile v veljavo 1. decembra. Po tej odredbi odpadejo izvozne carine na vse kmetičke pridelke, živine, konj, prašičev, težkih in mladičev itd. Okrog 200 milijonov dinarjev je plačeval kmet letno do 1. decembra samo na izvoznih carinah državi. Od mada dega plemenega prašiča ali celo od dojenčka 330 Din. In ko se je prvič pojavila naša stranka v parlamentu, je znašala izvozna carina 1000 Din, od vola celo 2000 Din in konji so bili celo zabranjeni za izvoz. Kolik napredek in to proti volji gospodskih strank, ki so imele vso moč v svojih rokah. Z odpravo izvozne carine pa se bo zopet dvignila zlasti naša svinjereja, ki je bila z dovedenja gosposko politiko čisto ubita. Zlasti Zerjavovih carin je za vselej konec in nikoli več ne bo kmet tako neumen, da bi volil svoje sovražnike!

Drugi veliki uspeh, ki smo ga Slovenci dobili iz Radičeve torbe, je

znižanje davkov.

Kaj vse so eseslarji porabili črnila po svojih Domoljubih in koliko hrupavih besed po shodih proti davkom! Celot. Dr. Zerjav je prišel zadnje čase pisati proti davkom, a ni z mezinem gnil, ko je bil minister, da bi se tudi resnično zmanjšali. Eseslarji pa so zaigrali tako spridom ves ugled, da jih že noben človek več ne posluša in vse beži v klub in na hodnike, če se le pojavi eseslarski

poslanec na govorniški tribunal. Sedem let so vsi proračuni in vse dvanaestine samo poviševali davke, iz Radičeve torbe pa smo po sedmih letih prvikrat dobili znižanje. In sicer smo odpravili komorski in invalidski davek na dohodno vsem odim, ki plačujejo še kak drug direkten davek. V Sloveniji se bo to poznalo za težke milijone na leto! Eseslarjem je kar sapo zaprlo od fofvarije, ko so videli, kaj smo dosegli. Nadalje se je znižal najmarinski davek v Ljubljani od 20 na 12%, ker je bil ravno ta davek v Ljubljani pretirano visok. Zerjav in eseslarji pa ne samo, da niso nič storili vseh sedem let zoper te davke, še proti so glasovali pri prvem in drugem glasovanju, a pri tretjem so iz sramote bežali iz dvorane.

Nadaljnji uspeh Radičeve torbe je, da se je brisal člen 20. finančnega zakona. Če bi bil ta člen sprejet, bi bilo 4000 najbudejših radarskih delavcev, poškodovanih in onemoglih, vdov in sirot, brez vsake podpore. Z brisanjem tega člena pa sem dosegel, da jim ta dohodek ostane in sem tudi preprečil ministra železnice, da naj išče te prihranke rajši pri bogatih premogovnih družbah, ne pa pri izčrpanih siromakih. G. minister mi je to obljubil. Ze za samo ta veliki uspeh mora biti danes v Sloveniji hvaležnih 4000 najsiromakejših ljudi Zvezi slov. kmet. ljudstva in Radičevi torbi. Brez teh dveh bi ne bil mogel storiti ničesar, kakor niso nič mogli storiti ne eseslarji, ne samostojni demokrati!

Radičevi torbi in Zvezi slov. kmet. ljudstva se morajo zahvaliti tudi tiste nesrečne slov. spodnještarske posojilnice, ki so bile pri Verbandu in Graecu. Z drugim obročkom od 500.000 Din jim bo za Miklavža izplačan en milijon dinarjev in zadruge ob meji bodo zopet začele dihati. Koliko je bilo besed, obljub in vpitja pri eseslarjih in samostojnih demokratih, a denarja sedem let nič, ko pa sem zlezal v Radičovo torbo, se je tudi ta globoka rana spodnještarskih posojilnic zacelila. In zoper take koristine in dobre stvari eseslarji in Zerjavovci celo glasujejo! Ali bodo mogli še kdaj pred slov. ljudstvo?

Lep dar za Miklavža iz Radičeve torbe je tudi 12 milijonov dinarjev v fond za zidanje uradniških stanovanj.

Iz Radičeve torbe je prišlo tudi 6 milijonov dinarjev za poplavlence.

Uspeh Radičeve torbe je nadalje to, da se vrne državi njen plovni park, ki bo nadaljni pripomoček zmanjšanju davkov.

Uspeh Radičeve torbe so tudi uvozne carine, ki bodo le dni izdelane v finančnem odboru in ki bodo prinesle zlasti veliko olajšanje pri vseh predmetih, ki jih potrebuje kmet. S pomočjo Radičeve torbe so bili sprejeti moji predlogi, da zmanjšamo uvozno carino na umetna gnojila, modro galico, žveplo, petrolej itd.

S pomočjo Radičeve torbe pa se pripravljajo še važnejše stvari. Znižanje in zjednačenje davkov po celi državi, odpustanje prevelikega števila nepotrebnih orožnikov, nespodobnih uradnikov itd., komisij in slične navlake. Pripravljajo se trgovske pogodbe s Češko, Švico, Madžarsko ter z zapadnimi zavezniki. Podlaga teh bo kmetička politika in posledica kmetička korist.

Radičeva torba pa je nam omogočila tudi boljšo upravo. Radičeva torba je odnesla g. Pestotnika in olajšala lažje dihanje tistega učiteljsstva, ki se nasilnim metodam ni hotelo ukloniti. Odnesla pa bo še marsikoga, ki misli, da je ljudstvo tu zaradi njega, a ne on zaradi ljudstva. Popravljajo se krivice prejšnjega režima in marsikatero krivico je že popravila Radičeva torba in marsikatero solzo posušila. Pa jo bo še! Radičevi torbi se imamo zahvaliti, da imam polno zahval za dobrote eseslarskih in demokratičnih pristavev, ki sem jih izkazal s pomočjo Radičeve torbe in ki jih ne eseslarji ne samostojni demokrati niso ali ne znali ali ne hoteli storiti.

Zapeljivka.

Drama v štirih dejanjih od Cvetka Golarja; prvič vprizorjena 17. novembra ob 25letnem jubileju dramske igralke ge. Polonice Juvanove z režijo g. M. Puglja.

Tisti večer prve vprizoritve je bil svoje vrste doživljaj; na en večer se je sešlo toliko nejubnih dejstev, da bi se po pravici morali vsi skupaj upreti, če bi ne praznovali z večerom slavlja 25letnega jubileja dramske igralke ge. Polonice Juvanove in če bi ne bili spodobni in prizanesljivi. Morda bi kljub temu prišlo do eksplozije, ako bi režija g. Puglja ne rešila vsaj videza, da sedimo pri predstavi prvega slovenskega gledališča. Zato naj najprej povemo, da je bila interpretacija v redu in bi igralci za svoj penzum lahko dobili kar šolske rede; rimski eni g. Levar za Matevža in gđ. Kakarjeva za Lenkino mater; ga. Šaričeva za Metino zunanost boljše nego za govorilni part; g. Gregorin za Pavleta toliko, kolikor za Gregorina; ge. Mariji Veri bi šla nagrada le za prvo in drugo dejanje, priznanja Gontarju g. Lipaha in Gontarici gđ. Gorjupove, g. Cesarju za krčmarja; tudi kovač g. Skrbinešek ter gostilniški pivci (statisti) so bili v formi, le kmet g. Danilo je bil »šimik«. Zal nam je bilo le, da je bila ga. Juvanova baš kot jubilarica vprežena z glavno vlogo Lenke v gnojen koš, s katerim po takih kolovozih, kakor jih je drama diktila, ni mogla nikamor. Dobro se bile sobe, slike mizerne iluzije in Lenkina staja previsoka; časovno se moda in šmarin denar tudi nista vjemala.

Dramsko novost Golarjevo smo pravkar karaktirizirali z omenjenim košem; razlika je vendar ta, da je gnojni koš na kmetih pri hiši potreben, daš ga vsak rajši skrije nego kaže; če bi kdo ta koš porabil v pravljici, kako se n. pr. pogovarja s kolesjem, bi koš gotovo ne bil — ambiciozen. Golarjeva Zapeljivka je v primeri s tem košem mnogo zanikernejša in nepotrebnejša, pa je dobila

dostop v hišo z umetnostnimi ambicijami, kjer se navadno zahteva kot legitimacija neka duhovna sposobnost ali vsaj trezni možgani.

Obračajmo to štiridejansko korač hočemo, takšna kakoršna je, je po duhu in telesu nespodobna, da bi se kazala na deskah, ki jim pravimo svet. Po svojem siromakem konceptu, nedramatičnosti, slamorezstvu, nerazumljeni nalogi odrske umetnine itd. služi edino lahko za merilo dobrih in slabih domačih in tujih del.

Na ljubljanskem odru smo videli zadnja leta Vojička, izgubljene duše, Periferijo in slične drame, katerih zgradba ni stroga po predpisanim kopitu šolske drame, zato pa je ravnoševje rešeno z izrazom kondenziranih občutkov, s podčrtavanjem usodnih momentov, ki opravičujejo padce bornih človeških duš, ki se ubadajo in hrepene za nečim lepšim in plemenitejšim, namišljenim ali pozitivnim, pa klonejo in poginjajo pod težo bremen, za katere so njih pleča prešibka. Te ilustracije psihičnih naporov po osvobodjenju, te tvorbe v neizvaljeni lupini v Zapeljivki ni. Ni pa tudi korektna šablonske dramatične formule; kmetički milje ravnatoke ne opravičuje, da bi zaradi njega morali priznavati nove neložne, neestetske in neetske elemente v dobri umetnosti.

Ze naslov je osladen, ker Zapeljivka ne zapeljuje nikogar; s svojo candrasto naturo vpliva edino le na šibko zmedo, kakoršna je Pavle ali na žapito kunj, kar je Tomaž; zapeljiva Lenka je surova mati in za vse javna ponuda le zoprnih nagajen. Ta stvar se pred našimi očmi in duhom poteza za dramsko-literarno vpoštevanje in za priznanje, da je os in gibalno tragične usode, ki se sicer spleta iz globin neukrotljivega čustva, duše in razuma. — Res pa ni več, kot nepremakljiv in negiben poklic, ilustracija imbecilne duševne nerazvitosti. Po tem vzorcu so vsi ostali iz kroga s koreninami izruvani in brez upanja, da še kdaj poženejo! Gospodarskolakomna in hipokritna teta Jera, bebast Me-

Politične vesti.

— Angleška in balkanski pakt. V angleškem parlamentu je bilo stavljeno vprašanje, če proučava Svet Zveze narodov kak predlog, po katerem bi Jugoslavija sklenila z Rumunsko garancijski pakt podoben Locarnskemu sporazumu. Državni podtajnik v ministrstvu zunanjih zadev je nato odgovoril, da se Svet Zveze narodov s takim predlogom ne bavi, da bi pa britanska vlada tak balkanski garancijski pakt zelo toplo pozdravila. Toda potrebnosti, da pride predlog od interesiranih držav, ker drugače ni računati na uspeh.

— Lažni pacifizem grofa Apponyija. Na sešah Zveze narodov se stara madžarska parlamentarna dekoracija, grof Apponyi, silno rad predstavlja kot vzgled pravega pacifista. Kako pa izgleda pacifizem g. Apponyija v resnici, pa kaže z vso zgovornostjo izjava, ki jo priobčuje v »Weltbühne« nemški politik Hellmut v. Gerlach leta 1916 je obiskal Gerlach tudi Budapešto in imel tu sestanek z grofom Apponyijem. V razgovoru mu je izjavil Apponyi, da nima Madžari nobenih zavezuvalnih namenov. Seveda bi bilo treba obnoviti Poljsko, kjer pa je nekaj nerodnih državnopravnih vprašanj rešiti. Drugače pa Madžari ne bodo ničesar zahtevali, ker da imajo že itak preveč tujih narodnosti. Koncem razgovora pa je Apponyi pripomnil: »Da pa Beograd kot mostišče obdržimo, se seveda razume samo ob sebi.« Gerlach pravi nato: »Bil sem poparjen. Torej svetovno slavni pacifistični voditelj je smatral sovražno prestolico, v kateri je bil komaj en Madžar, samo z vojaškega stališča kot mostišče in ni videl v njeni priključitvi aneksije! Od tedaj imam svoje misli o pacifizmu Apponyija.« — Pomisliti je treba, da je tako govoril Apponyi leta 1916, ko je bila Avstrija že utrjena od vojske, ko je vse že pričakovalo mir, kakor Gerlach drastično opisuje. Kako pa bi govoril veliki pacifist šele tedaj, če bi Avstrija zmagnala! Menda ni o tem nobenega dvoma in pacifistična gesta sivobralega Apponyija je navadna laž!

— Pogajanja Šrameka za sestavo vlade so končala, kakor smo poročali že včeraj, brez uspeha. Pogajanja so se razbila zaradi zahtev prosvetnega ministrstva. Šramek ni na noben način hotel, da bi postal kak socialist prosvetni minister, ker so socialisti izvali konflikt s papeževim nuncijem Marmagijem in ker preodločno zahtevajo ločitev cerkve od države. Na drugi strani pa tudi socialisti nečeno niti slišati o tem, da bi postal kak klerikalec prosvetni minister. To je tem bolj razumljivo vsled nastopa dr. Šrameka ob priliki slovesne otvoritve nove palače ministrstva za narodno zdravje. Nad portalom palače sta bila namreč dva kipa nage ženske in nagega moškega. Vsled tega ni hotel izvršiti Šramek otvoritve palače. Nato se je našel kompromis in sicer na ta način, da se oba kipa prepleti z girlandami in otvoritev se je izvršila. S tem pa afera še ni bila odpravljena, ker je dal drugi dan dr. Šramek oba kipa odstraniti, kar je veljalo državo 200.000 čeških kron. Ni čuda, če se češka javnost ne more ogreti za tako drage nazore mons. Šrameka o nenravnosti.

— Agrarci o sestavi nove vlade. »Venkovci« piše, da so agrarci pripravljeni z vso silo podpirati sestavo vlade. Da bi se ta lažje dosegla, niti ne zahtevajo, da mora biti predsednik vlade iz njihove stranke, da si imeli po svoji številni moči v to pravico. Ne morejo pa pristati, da bi imela kaka koalicijska stranka pravico veta ali diktata in zato zahtevajo, da od tega ravno tako odstopijo socialisti ko klerikalci.

— Nemški listi pišejo, da dokazuje sedanja težavna rešitev češkoslovaške vladne krize, da se mora vršiti sestava vlade po drugih načelih kot dosedaj. Tudi Češka se mora orientirati v modernem zmislu, če je za desničarsko ali levčarsko vladno. Nemogoče je vedno vztrajati na stališču, da obstoji problem v tem, kako sestaviti samo češko narodno vladno. Treba tudi pritegniti Nemce.

Seveda je to mnenje nekaterih listov še zelo osamljeno in niti Nemci se zanj preveč ne ogrevajo.

— Priznanja Nemčiji. Locarnski sporazum prinaša Nemčiji razne olajšave, ki se bodo še znatno povečale po vstopu Nemčije v Zvezo narodov. Tako so pristali Belgijci že sedaj na to, da se njih posadka zniža za dve tretjini. Briand še ni mogel glede znižanja francoske okupacijske vojske ničesar obljubiti, pričakuje se pa, da bo tudi Francija še znatno znižala število svoje vojske. Ker mora okupacijsko vojsko vzdrževati Nemčija, bo s tem Nemčiji gospodarsko zelo pomagano. — Evakuacija kölnske cone je nadaljnja pridobitev Nemčije. Ta evakuacija bo koncem februarja docela izvršena. — Nad vse važna je pridobitev Nemčije, da postane njeno civilno letalstvo popolnoma prosto in da se sme poljubno razvijati. Nemške zračne črte se priključijo mednarodnemu zračnemu prometu. — Po vstopu Nemčije v Zvezo narodov dobi Nemčija nove olajšave in v tem oziru se v prvi vrsti omenja mandat v neki afriški koloniji. Locarnski sporazum se torej Nemčiji izplača, kar pa more prave pacifiste le veseliti, če bo Nemčija v bodoče tudi resnično in odkritosrčno za prijateljsko sodelovanje narodov.

— Boj za odškodnino nemškim kncesom. Kakor smo že poročali, zahtevajo vsi nemški knezi, ki so tako sijajno povzročili in izgubili vojno, eno milijardo zlatih mark odškodnine. Zahteva nemških knezov je nad vse drastičen primer njihovega narodoljubja in o tem je vsaka debata odveč. Kljub temu pa je le malo upanja, da bi bil nemški narod v stanu preprečiti to roparijo. O tem piše zelo poučno berlinska »Weltbühne«, ko ocenjuje izgleda demokratičnega predloga, da se odškodninske zahteve nemških knezov uredi z državnim zakonom. Dosedaj je namreč o teh zahtevah sklepalo vedno le sodišče in dosledno razsojalo le v prilog knezov. Tudi poglavje o nemški justici! Za demokratiški predlog bi na vsak način glasovali socialisti demokrati in računati je tudi s tem, da ne bi komunisti s kako separatno akcijo škodovali demokratičnemu predlogu. Toda s tem ne bi bila dosežena večina in treba bi bilo, da se izreče za demokratiški predlog še centrum. To pa je silno neverjetno, zakaj centrum in njegovi duhovniki se boje, da bi ustvarili s tem zakonom nevaren precedenčni slučaj in da bi se kasneje na enak način mogli postati tudi proti imetju mrtve roke. Tako bo nemški narod moral najbrže plačati nemškim knezom orjaške odškodnine in Nemčija bo doživela, da bo njen največji veleposelnik bivši nemški cesar, ki ne sme v Nemčijo. Tirinška, kjer je največ teh nedelavnih knezov, pa bo prišla čisto v bankerot. Boj za odškodnino nemških knezov dokazuje, da Nemci še niso državljani, temveč še vedno le podaniki. Zato tudi defilirajo v cilindrih pred odstavljenimi knezi.

PRENEHAJTE!

O priliki ravnokar minulega državnega praznika so se na vseh šolah vršile svečanosti s primernimi patriotičnimi nagovori, deklaracijami, glasbenimi točkami itd. Gospodje samostojni demokratje se niti ob tej slovesni priliki ne morejo brzdati v svoji politični strasti. Mislijo še vedno, da imajo monopol na državno politiko in da smejo izdajati izpričevala o državotvornosti, kakor so to delali pod rajnim Pribečevićem. Tako si je dovolil neki gospod pedagog v Mariboru nesramnost, da pred vsem profesor-skim zborom in pred vso zbrano mladino zanika del zasluga Jugoslovanskemu odboru in dr. Trumbiću za ujedinenje naše domovine in da je ob koncu svojega nagovora na hujškajoč način pozival mladino, naj se ne straši ne »sive brade« ne »kmetičke kučme«. Taki nagovori bi morebiti spadali v čase najhujših volilnih bojev pred fanatične volilce, šola pa bodi svetišče in šolnik prvi svečenik domovinske ljubezni v duhu genijev vesika našega naroda. — Gospodje fanatiki, prenehajte!

Ze njegova Vdova Rošinka je stopala prav na meji med kabaretnim komadom in gledališču, potem smo s svojimi dramami predramski oder rešila velika karakterna navčnost Golarjeva in oderska prirojitve in omilitve. Tragika v komediji se je vzdržala v Tajtlinem hramu, tragika v dramu pa je nasleda na komedijanski način morituri. Če bomo tega tudi vprizarjali v narodnem gledališču, potem smo s svojimi dramami preskrbljeni do konca Slovencev. Kriminalistični akti policije in porote bodo iskan material in nezgode važen faktor, ki nas bo dramatično presunjeval. Tako n. pr. strela, ki bi spričo hude ure Pavleta ravnatoke lahko ubila, kakor — Tomaža. Morala bi bila s takim zaključkom gotovo poučnejša — vsaj za Golarjevo — kmetičko ljudstvo, o katerem smo končno mnenja, da je ni na svetu vasi, kjer bi mogla Lenkina družina vsaj tako dolgo vegetirati med vaščani, kakor pred 800 gledalci v ljubljanskem hramu gledališke umetnosti.

Zapeljivka se je govorila v narečju, ki je najbolj spominjalo na Gorenjsko; ne vemo, ali se bodo morali igralci prilagoditi v drugih igrah prlekemu, spodnještarskemu, dolenskem, idrijskemu, primorskemu in drugim našim dialektom, kakor bo pisatelj zahteval, ali je le gorenjski izbran za elitni kmetički dialekt? Naučenost dialektičnega govora je zelo motila in mnogo več elkanja je prišlo na dan, nego v navadni eukani govoric. Ob gratulacijah pred igro smo pa presenečeni poslušali ravno od igralcev nagovore, ki so bili vse preje, nego naraven govor; s tem je padla marsikatera luska z oči in se ne bomo več čudili, če v igri igralci mnogokrat brez povoda kameleonsko menjajo ton.

J. Z.

Redukcija univerz in dualizem.

NEVERJETNE IZMISLJOTINE »SLOVENSKEGA NARODA«.

V obupnem položaju je SDS in razumemo njeno nervoznost, da hoče na vsak način in za vsako ceno popraviti svojo pozicijo.

V Beogradu brez vsakega vpliva in vedno bolj osamljena, v Sloveniji se z isto točnostjo ponavlja njena splendid isolation. Ponovno so se ponujali, da prestopijo v radikalno stranko in se pred kratkim so ponudili svoj vstop, pa sam Pašić jim je dejal, da je SDS izven vsake kombinacije in da se SDS ne da prefarbati z radikalnimi barvami.

V Sloveniji enako obupen položaj. Z naprednim blokom, ki bi ga dirigirala SDS, ni nič. NSS je odklonila, Zveza slov. kmetijskega ljudstva je dejala enako: s SDS ne, mestna organizacija socialistične stranke je z 22 proti 6 glasovom enako jasno precizirala svoje stališče in končno se je ponesrečil še celjski sestanek in skupina dr. Müllerja se je ločila od »nacionalnega« bloka. Poraz na vsej fronti, osamljenost popolna.

V tem pa je prišel še najhujši udarec. Ljubljanske občinske volitve so odložene in nove se bodo vršile po čistim proporem, ki se ga SDS tako zelo boji. Vsa Ljubljana in z njo vsa Slovenija ve sedaj, da je SDS izgubila popolnoma vsak politični vpliv in da o njeni dnevi šteti. In ta udarec boli najbolj in da bi tega prikrili, so pričeli begati svet z izmišljotinami, da jim ni para.

Tako piše včerajšnji »Slovenski Narod«, ki ima že od nekdaj dolžnost, da prinaša vse tatarske vesti samostojnih demokratov, ker je za nje »Jutro« predobro, da misli St. Radič odpraviti ljubljansko univerzo. In na podlagi te svoje izmišljotine hoče postaviti sebe »vloga branilca univerze«.

Predvsem eno. Odkretno z vso odločnostjo samostojni demokrati stranki vsako pravico, da se ponasa kot branilca slovenske univerze. Tako slabe, tako neiskrene zaščite slovenska univerza res ne rabi!

Bili so časi, ko je imela SDS ves vpliv v prosvetnem ministrstvu in ti časi so trajali leta dolgo. In vso to dolgo dobo so romali predlogi ljubljanske univerze v kos, vso to dolgo dobo ni bilo za ljubljansko univerzo ničesar storjenega! Da, aktivni slovenski samostojni demokrati minister je celo izjavil, da SDS nima vzroka navduševati se za slovensko univerzo, ker da je avtonomistična. Ta izjava ni pozabljena in postavlja na laž vse kričanje SDS o njeni ljubezni do slovenske univerze.

In v zadnjem času smo znova doživeli, kako pojmuje SDS delo za ljubljansko univerzo. Z velikanskim trdom se skuša ustanoviti Slovensko akademijo znanosti, ki je za razvoj univerze neobhodno potrebna. In kdo je bil tisti, ki je skušal ustanovitev akademije preprečiti? Nihče drug ko SDS!

Ce je sploh kdo nasprotoval slovenski univerzi in slovenski kulturi, potem je to bila SDS, ker ta stranka je od nekdaj proti vsakomur, ki ne trobi v njen strankarski rog. In ker se slovenska univerza ne more tako spozabiti, da bi postala trdnjava za samostojno demokratično miselnost, ker je ostala vedno zvesta svojemu vzvišenemu namenu, zato je bila SDS vedno proti njej in jo dotirala tako sramotno, kakor ni dotirana nobena univerza na svetu.

Farizejstvo prve vrste je zato, če hoče biti samostojno demokrati tisk danes branilci univerze. Ni se izneverila ljubljanska univerza svoji visoki kulturni misli, da bi služila take branilce.

Sedaj pa k stvari! Še pred kratkim, ko je bil St. Radič v Ljubljani, smo imeli priliko z njim govoriti tudi o ljubljanski univerzi in njeni bodočnosti. In St. Radič je tedaj dejal, da je bila v gotovih krogih v resnici namera, da se ljubljanska univerza znatno reducira in da se je nameravalo že v proračunu to izvesti, da pa je on to preprečil.

To je fakt, ki ga lahko s pričami potrdimo, in nobena izjava St. Radiča ni padla, ki bi nasprotovala njegovi ljubljanski.

In »Slovenski Narod« si upa servirati laž o odpravi ljubljanske univerze! Kaj misli to žalostno glasilo še bolj žalostne stranke, da zmaguje v političnem boju tisti, kdor laže? Ali pa misli, da bere svet samo »Jutro« in »Slov. Narod«?

IN OSTALE LAZI »SLOVENSKEGA NARODA«.

Infamna je laž o slovenski univerzi, toda ostale laži »Slov. Naroda« so še hujše.

Ta list, ki je tako reven, da ne more biti niti revoluciji, piše, da hočejo Hrvati, v prvi vrsti seveda g. Radič, izvesti v državi neki dualizem, da bi vladali samo Hrvati in Srbi.

Ne glede na to, da bi se dala taka namera izvesti samo, če bi Srbi pristali na njo, da pa Srbi še nikdar niso pokazali tega nagnenja, da bi morali Slovenci prestati zaradi Hrvatov, je ta trditve tako neumna, da mora postati zaradi nje slabo analfabetu.

Naj se sou ljubljanski govor St. Radiča kakorkoli, eno mora priznati vsakdo, da je bil silna propaganda za ohranitev slovenstva. Samo eno stvar bi poudarili iz njegovega govora, njegov slavošpev Gregorčiču. Eden najbolj slovenskih pesnikov je na vsak način Gregorčič in ravno na njega je zidal Radič svoja izvajanja. Kaj se z Gregorčičem dela propaganda za odpad od slovenskega naroda?

Vse drugače bi stali danes, če bi samostojni demokrati vsaj tonko propagirali slovenstvo kakor ga je Radič z enim samim govorom. Dosledno so zaničali slovenstvo in celo Preserna bi zaradi tega utajili, danes pa hočejo biti zaščitniki slovenstva. Pa se le farizeji in javnost to ve!

KONCENTRACIJA BOLNIŠKEGA ZAVAROVANJA V ZAGREBU.

Tudi dokazuje po »Slov. Narod«, da se hoče uvesti dualizem. Ce je ta trditve »Slov. Naroda« resnična, potem hočejo ustvariti dualizem edino samostojni demokrati. Vsa Slovenija je bila proti tej centralizaciji, edinole sam demokrati so bili za njo. In zakaj? Da je njih banka dobila denar! In posledica? Da imamo v Ljubljani skrpucano hišo, v Zagrebu pa dobe palačo, ki bo veljala 26 milijonov dinarjev.

Hrvati pa tedaj še besede niso imeli, ker so jih tedaj samostojni demokrati preganjali kot protidržaven in separatističen element. Taka je resnica!

IN SLOVENSKA BORZA?

Ko je bila vlada Davidovića, je bil že podpisan akt, da sme ljubljanska borza trgovati tudi z devizami in valutami, ker pa je ta akt podpisal dr. Spaho žalibože v zadnjem trenutku, ga je pustil finančni minister naslednje PP vlade lepo v miznici in tam leži še danes! Zakaj ni dosegel slovenski minister SDS, da je prišel akt iz miznice na dan? Zakaj se mora to poskusiti šele danes?

IN HIPOTEKARNA BANKA?

Preobširno je to poglavje, da bi ga obravnavali na tem mestu v vsej celoti. Konstatiramo samo to, da se je minister Krajac začel nad infamnostjo gotovega slovenskega časopisa, ki si je gladko izmislilo, da se hoče slovenski denar prenesti v beograjsko drž. hipotekarno banko, ko pa je bil ravno on proti temu in je to poslanec SDS tudi povedal.

Izmisljotina pri izmišljotini, laž pri laži, to je članek »Slovenskega Naroda«! A obenem dokaz popolne dekadence SDS, ki mora segati po takih sredstvih. Toda bilka še ni rešila nikogar pred potopom in tudi izmišljotina ne prinese rešitve v politiki! Dogodki bodo to še jasno dokazali!

Strankarsko gibanje.

V strankarskem življenju je v naši mariborski oblasti nastala zadnje čase stagnacija. Zdi se, ko da bi naše stranke ne vedele kam in kako. Nobena ne prireja kakih večjih sestankov, shodov in tudi podrobna agitacija počiva.

Napačno bi pa bilo misliti, da se naše stranke sploh ne gibljejo. Gibljejo se, toda samo v vodstvih in tajništvih. Za kulisami se dela mnogo, prav to delo pa dokazuje, da iščejo razen par izjem vse novo orijentacijo, katere pa ne morejo in ne morejo najti.

Najpomembnejši dogodek zadnjih dni je

bil vsekakor celjski sestanek med dr. Gregorjem Zerjavom in dr. Rudolfom Ravnikom. »Slovenec« je bil o tem sestanku dobro informiran, dogodila se mu je samo ta ne-zgoda, da je zamenjal dr. Ravnika iz Maribora z dr. Ravničarjem iz Ljubljane. Oba gospoda sta se razgovarjala, neobvezao seveda, o možnosti skupnega delovanja med radikalni in samostojni demokrati v skupni zvezi vseh naprednih strank.

Glavno diferenco, poleg ostalih, manj važnih, med obema politikoma je tvorilo vprašanje pritegnitve »Zveze slovenskega kmečkega ljudstva« v skupno napredno fronto. Dočim je stavil zastopnik radikalov odločen predlog, naj bi se k skupni napredni fronti pritegnila tudi »Zveza«, je zastopal zastopnik samostojnih demokratov stališče, naj bi se osnovala taka fronta brez »Zveze«.

Po vsem tem izgleda, da se SDS v Sloveniji boji najbolj Radiča in »Zveze«, za kar ima seveda tudi res dovolj tehtnih vzrokov. Dasiravno se, kakor sem sprva omenil, ne vrše nikaki javni sestanki in shodi in počiva tudi ostala agitacija, pridobiva g. Radič vendar vedno več simpatij in to ne morda samo med kmečkim ljudstvom na deželi, ampak tudi med inteligenco v Mariboru. Celo nekdanji najhujši nasprotniki g. Radiča, mislijo danes o njem čisto drugače, kakor so pa mislili še pred enim mesecem.

Razumljivo je tedaj, da je zanimanje za prihod Radiča v Maribor in za njegov prvi nastop v našem mestu dne 13. t. m. v vseh krogih izredno veliko in lahko že danes računamo z naravnost velikansko udeležbo. Ni izključeno, da bo Radičev shod daleko prekosil vse dosedanje politične shode v Mariboru.

Politika sporazuma postaja vedno bolj popularna in s tem posebno nevarna za SLS. Tudi med nasprotniki te politike vlada trdno prepričanje, da je samo g. Radič v stanju omajati in zrušiti doslej nepremagljive klerikalne postojanke. To je še tembolj verjetno, ker je bila lista g. Radiča že pri zadnjih skupščinskih volitvah v mariborski oblasti SLS najbolj nevarna in je dobila poleg nje tudi največ glasov in mandatov.

Vodilni krogi SLS se tudi sami prav dobro zavedajo, da stoji prvič, odkar obstoja njihova stranka, nasproti gibanju, ki ga ni mogoče negirati ali ignorirati, še manj pa podcenjevati. Prav zato so pa ti gospodje tudi izredno nervozni in ne vejo kaj bi. Mrzlično iščejo najprikladnejše orožje, s katerim bi odbili Radičev napad, ga pa do danes še niso našli in zato je tudi v njihovih vrstah stagnacija, kakršne od osvobođenja desle še ni bilo.

Tako je danes politično stanje v naši oblasti. Ostale stranke, katerih tu nisem omenil, so še bolj v zagati kakor navedene. Izgleda, da so tudi že same izgubile vsako nado, da bi kdaj zamogle prodreti nad sedanjo malopomembnost ali brezpomembnost in doseči kak pozitivni uspehe, zato iščejo kam bi se naslonile, komu bi se pridružile. Razvoj je torej čisto zdrav in je upati, da bo pri prihodnjih volitvah treba manj skrinje, kakor jih je bilo pri dosedanjih, ko je orijentiran volilec moral že resno paziti, da se ne bi zmotil.

—v.—b.—

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

- 5. decembra: sobota: »Krpian mlajši«. Red F.
- 6. decembra: nedelja: ob treh popoldne »Pegica mojega srca«. Izven. Ljudska predstava po znižanih cenah. — Ob 8. uri zvečer: »Periferija«. Izven.
- 7. decembra: ponedeljek: zaprto.
- 7. decembra: ponedeljek: zaprto.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

- 5. decembra: sobota: zaprto.
- 6. decembra: nedelja: ob treh popoldne »Aida«. Ljudska predstava po znižanih cenah. — Izven.



RIZA KAN
novi vladar Perzije.

Sprememba repertoarja. Iz tehničnih razlogov odpade za soboto 5. t. m. napovedana operna predstava. Zato pa se igra v drami Mikšinskega vesela historija »Krpian mlajši« za abonma F. Začetek ob 8. uri zvečer.

Nedelja in bližnji praznik v Narodnem gledališču v Ljubljani. — V dramskem gledališču bosta v nedeljo, dne 6. t. m. dve predstavi in sicer se vprizori zabavna in vesela igra »Pegica mojega srca« kot ljudska predstava po znižanih cenah ob treh popoldne, zvečer ob 8. uri pa igrajo priljubljeno »Periferijo« z gospo Nablocko, Rogozom, Cesarjem, Kraljem in Plutom v glavnih vlogah. Popoldne ob treh istega dne pojo v operi krasno Verdijevo opero »Aida« kot ljudsko predstavo po znižanih cenah. Na praznik v torek dne 8. t. m. bo v opernem gledališču vprizorjena velekomična in kratkočasna Offenbachova opereta »Orfej v podzemlju«, ki je pri dosedanjih dveh predstavah publiki nad vse izvrstno ugajala. Zvečer ob 8. uri istega dne igrajo v drami Golarjevo »Vdovo Rošinko«.

Vodstva v razstavi poljske umetnosti v Jakopičevem paviljonu so v soboto ob 8. pop. in v nedeljo ob 11. V soboto vodi g. dr. Fr. Stele, v nedeljo g. dr. F. Mesesnel. Poleg uvoda v poljsko umetnost v splošnem, govornika oba razlagata podrobno o grafičnih tehnikah. Ker je obitstvo dozdaj razstavo z obiskom zanemarilo, vabimo ponovno vse, da si ogledajo umetnostno delo Poljakov, ki se poleg literature odločno dokumentira ravno v upodabljalni umetnosti. (V paviljonu se kuri).

Nabiranje dobrih grafičnih listov opozarjamo na razstavo poljske grafike, ki nudi mnogo perfektnih del za nizko ceno v nakup. Za vse prilike obdarovanja je grafika tudi čenen in lep prezent z vrednostjo umetniškega originala. Ogled in cene listov, ki so naprodaj so na razpolago pri blagajni; opozarjamo zlasti na dela nacionalnega poljskega značaja Skoczylasa in drugih.

Mohorjeve knjige so prispele v Ljubljano. Člani jih dobijo pri poverjeništvih. Poštne ne je dva dinarja. Najpripravnejše je, če morejo člani takoj plačati ob prevzemu knjig tudi naročeno za leto 1926, ki je neizpremenjena Din 20 za redne publikacije. Opozarjamo, da izideta razen drugih knjig prihodnje leto dr. A. Brecljeva zelo obširna biologija »Čuda in tajne življenja«, bogato ilustrirana in Fr. Jakličeva zgodovinska ljudska povest »Peklena svoboda«, ki opisuje revolucijo leta 1848 v Ljubljani in na Ižanskem. — Razen peterih farnih poverjeništev sprejema udmino in člani v Ljubljani tudi knjigarna »Nove založbe« na Kongresnem trgu.

Razstava »Poljske Grafike« se zaključuje ne preklicno v torek, dne 8. decembra.

Georges:

Mrcvarstvo.

Saj ko bi ljudje, ki pišejo, malo več mislili, bi morda tudi bolj pisali. Seveda nima vsak glave za to, da bi z njo mislil, kam bo pa klubok posadil. Zato pa vsak po svoje kar lepo z nemškega prevaja, pa naj bo prav ali ne. Da bi šel v slovar poiskati besedo, ki jo rabi. — Bog ne zadeni! To da preveč dela.

Tako so prav iz same duševne lenobe nastale besede: predsoba, predvečer, predizobrazba, predplačilo, predprodaja, predproskava, predstraža, predtelovadec itd. itd., dočim vsaka slovnica pripoveduje, da sestavljenko s pred niso v duhu slovenskega jezika, zlasti ne sestavljenke iz »pred« in samostalnikom.

Dr. A. Breznik, čigar slovnica je ukazana za naše šole, torej odločilna, pravi v svojem Pravopisu, da nam namesto neslovenske predpone pred rabi: 1. kak pridevnik, n. pr. prednji, poprednji, predhoden, naprejšnji, prvi, n. pr. prednja soba, prednja straža, prednji želodec; — 2. poprednja preiskava, poprednja priprava, poprednja izobrazba; predhodno vprašanje, predhodno pogajanje; — 3. najprejše delo ali tudi samo priprava najprejšnje odpoved; — 4. prvi telovadec; prvoboritelj; prvomestnik in prvosednik, kakor so rabili prej za sedanjih neslovenskih predsednikov; 2. kak predlog namesto tuje sestavljenke, n. pr. večer pred praznikom in ne na predvečer praznika; pred pekrom in ne predpekel; 3. kak prislov, n. pr. spred stoječi kratki »in« in ne predstoječi kratki »ac«; — 4. Kaka nesestavljena beseda, n. pr. pogoj in ne predpogoj; priprava in ne predpriprava; podoba in ne predpodoba; začet-

na, prva poizvedba in ne predpoizvedba; predstvo, predstavena pravica in ne predpravica itd. Pri nekaterih že pamet pravi, da je »pred« popolnoma nepotreben, n. pr. pri besedah pogoj in priprava, ki že po zmislu kaže, da sta spred.

Kako malo ljudje mislijo, kaže množica nezmisljelnih in prav za prav trapastih pleonazmov; n. pr. peš-hoja (da se razloči od ječ-hoje, hoje po vrvi ali bog ve od kakšne so); snežne sanice, snežni zameti, vinska trgatve, — to pa vse samo zato, ker se pravi po nemško Schneekulte, Schneeverwehungen, Weinlese in bi si najbrže kdo pri golih besedah sanice, zameti in trgatve mislil kdove kaj, n. pr. počemne zamete (ki so pri nas seveda vsak dan) in bukovno ali gabrovo trgatve; — po predidohi razpravi je sodnik razsodil (samo po razpravi bi bilo seveda premalo točno, kajti po mnenju miselnih le-nuhov bi lahko kdo mislil, da je sodnik razpravljal po sodbi); jako previdno je tudi, da se reče vršete se razprava, da se razloči od nevršete se razprave; na stavljenjo (prav: zastavljeno) vprašanje je odgovoril (na nezastavljeno vprašanje se sploh ne odgovarja); pod daimi pogoji; potrebno orodje (n. pr. delavec so šli takoj popraviti most in so v to svrhu vzeli sabo potrebno orodje. Vse, kar je od »in« naprej, je prazno evkanje); morebitne pritožbe naj se prijavijo lastniku; doli visečih žic se ne dotikajte itd.

Sem spada tudi večja polovica in manjša polovica. Aksiom, da sta polovici enaki, so vrgli v staro šaro. Večkrat se tudi čita večja večina, da je ne bi kdo zamenjal za manjšo večino.

Nemški »mehr oder weniger« se sloveni kratko in malo z »več ali manj«. Nihče ne pomisli, da se pravi »mehr« po slovensko

»več« in »bolj« in da se mora potemtaka reči včasih »več ali manj«, včasih pa »bolj ali manj«. Pred pridevnikom mora vedno stati »bolj«, pred samostalnikom pa »več«. Na primer: na shodu je bilo bolj ali manj nemirno; na shodu je bilo več ali manj nemira. Ta razloček je jasen kakor beli dan in prav nič težak, da bi si ga ne mogel vsak zapomniti. In vendar se skoraj dosledno piše (ako vzamem gorenji primer): na shodu je bilo več ali manj nemirno. Sploh pa se pravi mehr oder weniger po slovensko bolj: kolikortoliko, kar se pa seveda ne da zmeraj porabiti.

Med velike misteece spadajo brez dvoma tudi pevci. Tam so besede postranska stvar, glavna stvar je, da »krulijo«. Zato pa tudi skvasajo vse mogoče in nemogoče stvari. Skoraj dosledno in trdovratno se poje: »S' noč pa dav' je slanca pala«. Da slana zvečer ne pada, pevcevm še mar ni, kakor jim tudi ni mar, da se pesem prav za prav glasi: »Je pa davi slanca pala« z ináčico: »Od s' noč na dav' je slanca pala«.

Nadalje pojejo: »Zagorski zvonovi prav milo pojo, kaj maram, k' preljubo k pogrebu nesoc«. Vsa pesem govori o žalosti, ker preljubo k pogrebu nesoc, pevci pa brez zadrege pojejo: »Kaj maram, namesto nemara«.

Ali pa: »Dekle, zakaj s'tak žalostno, poveš mi oči.« Nobenemu pevcu ne pride na um, da je »s'« preveč in da je ne samo lepše, temveč tudi edino prav: »Dekle, zakaj tak žalostno poveš mi oči?« Mimogrede moram povedati, da ta pesem ni slovenska, temveč tirolska, samo da tisti, ki jo je prinesel, ni imel dosti spomina ne za besedilo ne za napev.

V znani koroški pesmi »Hribei ponižajte se« se skoraj prav povsod poje v refre-

nu: ...da bom vid'la, kje fantič moj gre, namesto: »kter' fantič k men gre«.

Druga koroška pesem se glasi: »Oj la mlinar, mladi mlinar, mlinar pod klancem. — On ti melje, on ti melje, melje gorjancem. — Dečla čaka, dečla čaka, od zore do mraka, ker hoče se ogršiča« imet'. Pri nas pa povsod pojejo, da hoče gorjanceta imeti, kakor da bi bila dečla njega dala v mlin, ozioroma, kakor bi prihajali »gorjanciči« izpod mlinskih kamnov!

Ne presukavajo pa samo narodnih pesmi, temveč tudi umetne. Nekateri so že tako zmrevanje, da se Bog usmili. In pa petje samo! To je sekanja, zatezanja ob nepravem času in zadiranja, da je joj. Gorimnenovana koroška narodna pesem »Hribei ponižajte se« se poje na primer tako, da se »kjec« zategne, na to pa napravi dolga pavza. Po tej pavzi pa se pevci na ves glas zaderejo: »fantič«, tako da se sliši, kakor bi vsi pevci hkratu z vrčki po mizi udarili. Konec »moj gre« pa se zopet prav mlo, ginjaivo in ginjaivo zapoje, kakor bi se srce v lužo tajalo.

Mnogo neprostopoljnega humorja v prevo-dih posameznih besedi. Zadnje čase se je prav mnogo govorilo in pisalo o »sladkorni torti«, kakor je nekdo prevel nemško »Zuckerortpartie«. Temu prevajalcu vreden drug je tisti, ki je prevel »Filmstar« z »film-ski skorec«. Kdo od teh dveh se je bolj znesel je težko reči, gotovo sta pa oba jako ponosna na svojega uma produkti, kakor Čičkova kokoš, ki se je bila v močnik podelala.

(Dalje prih.)

* Ali gorščico ali kako podobno. To je neke vrste moka.

Dnevne vesti.

BESEDE IN DEJANJA.

Koliko hrupa je bilo, ko je bila demolirana »Edinost«, koliko nepotrebnih demonstracij, intervencij in pisarij in kako malo praktične pomoči. Vsi so kričali za »Edinost«, nihče pa ni za njo ničesar storil. In vendar je vsako imel možnost.

Ni bilo treba storiti drugega, ko naročiti se na »Edinost« in plačati naročnino. Roko na srce! Koliko vas je, ki ste to storili in ne samo demonstrirali.

Zlasti akademična omladina je imela v tem oziru sijajno priliko, da poagita po Zagrebu, Beogradu in drugih mestih za primorske liste. Par sto naročnikov bi morala dobiti »Edinost« in drugi primorski listi, če bi šla stvar slabo. Preko tisoč, če bi šla dobro.

Z lastnimi sredstvi je storila sedaj »Edinost« korak dalje v svojem napredku in s prihodnjim tednom bo izhajala trikrat na teden na štirih straneh.

Vsaj za povečano »Edinost« pridobivajte naročnikov in storili ste več za dobro stvar, ko s še tako hrupnimi demonstracijami, ki običajno končajo za nas — slabo.

— **Teoretični izpiti državnih uradnikov II. in III. kategorije.** Teoretični izpiti v smislu člena 245 zakona o civilnih uradnikih se vrše v mesecih januarju, maju in septembru. Kandidati, ki nameravajo položiti izpit za tretjo in drugo uradniško kategorijo in službujejo v področju ljubljanske oblasti imajo vložiti prošnje, naslovljene na velikega župana, prosvetni oddelek, pri svojem nadrejenem oblastvu/tako, da prispejo k prosvetnemu oddelku do 20. decembra za januarjski rok. Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 107. z dne 30. novembra.

— **Uradni list** objavlja v št. 107 z dne 30. novembra 1925 naredbu o opravljanju državnih strokovnega izpita administrativno-arhivskih uradnikov v ministrstvu za poljedelstvo ter razpis ministra pravde o navodilih za osnovo in voditev službenih listov.

— **Zakon o izkoriščanju vodnih sil.** V ministrstvu poljoprivrede in voda se je vršila te dni seja, ki je pretresala vprašanje novega zakonskega načrta o izkoriščanju vodnih sil. Seje so se udeležili minister trgovine in industrije dr. Krajcar, prometni minister Radojevič, minister agrarne reforme P. Radič, minister vojne in mornarice Trifunović in minister za izenačenje zakonov Srškič.

— **Volitve v delavsko zbornico.** Volilni imeniki za volitev v Delavsko zbornico bodo razpustavljeni od 26. decembra 1925 do vstega 4. januarja 1926 pri vseh krajevnih edinicah delavskega zavarovanja. Kandidatne liste se vlagajo počenši od 6. januarja do vključno 10. januarja 1926.

— **Društvo najemnikov za Slovenijo** vabi člane na redni občni zbor, ki se bo vršil v soboto, dne 12. decembra 1925 ob pol 20. v veliki dvorani Mestnega doma z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročila predsednika, blagajnika in tajnika; 2. določitev članstva za leto 1926; 3. volitve; 4. služajnosti. Posredni člani so naprošeni, da prinesejo članeške legitimacije s seboj v dokaz, da imajo na obnem zboru volilno pravico. — Odbor.

— **Razpisana mesta.** Oddaja se mesti jetniških paznikov pri okrožnem sodišču v Mariboru ter pri okrožnem sodišču v Novem mestu. Podrobnosti glej v »Uradnem listu«.

— **Odlikovanje.** Z redom sv. Save 5. razreda je odlikovan skladatelj Josip Pavčič, profesor na državnem moškem učiteljskem in Glasbeni Matici.

— **Izpremembe v državni službi.** Imenovana sta dr. Egon Bassin za zdravnika pripravnika pri Splošni državni bolnici in Ljubljani, dr. Duška Lukič za zdravnika zavoda v socialno-higijenskem zavodu za zaščitno dečo v Ljubljani. — Carinik Drago Utkar je premeščen iz Ljubljane v Zagreb. — Josip Čilenšek je imenovan za paznika na mariborski moški kaznilnici.

— **Iz vojaške službe.** Za brigadna generala sta bila imenovana polkovnika Vladimir Skubie in Milan Flesničar.

— **Komandant celokupne žandarmerije** general Tomić se je mudil te dni na inspekcijemskem potovanju v mariborski oblasti.

— **Kongres Ženske Male antante.** Letošnji kongres Ženske Male antante se vrši od 6. do 13. t. m. v Atanah. Cilj teh kongresov, ki se vrše v prvi vrsti v onih državah, kjer ženske še nimajo volilne pravice, je medsebojno spoznanje in zbližanje članic v kulturno nacionalnem oziru. Našo državo zastopajo na kongresu Leposava Petković, ki bo kongresu predsedovala in Ksenija Atanasijević, obe iz Beograda, dr. M. Živanović iz Sarajeva in Mara Vodnark iz Zagreba. Glavne točke programa so sledeče: Poročilo o uspehih feminizma in pacifizma v državah Male antante; poročilo o propagandi za feministične ideje v državah Male antante; zakonsko pravo v državah Male antante, (ob priliki poročanja o tem vprašanju se bo predlagala resolucija glede glavnih principov pri eventualni reformi zakonskega prava); položaj uradniške žene; zaščita manjšin, informativna vprašanja in referati o prilikah v državah Male antante.

— **Pobijanje komunizma na Japonskem.** Po poročilih iz Tokija je razpustila japonska vlada novo ustanovljeno delavsko strokovno organizacijo takoj po njenem ustanovitvenem radu komunistične smeri.

— **Mehika uvede suhi režim.** Mehikanski listi poročajo, da predložil predsednik Cales v kratkem zakon o omejitvi prodaje vina in žganja. Predsednik namerava uvesti prej ali slej absoluten suhi režim.

— **Nesreče na morju.** Ob norveški obali je ponesrečil parnik »Ernst Hugo Stinnes«. Orkan ga je vrgel med skale s tako silo, da se je odlomil zadnji del ter so se polomili vsi jambori. Moštvo se je rešilo. Krivda zadene kapitana ki po lastni izjavi ni poznal terena.

— **Kakor poroča »Berliner Tageblatt«**, je prišel v Newyork parnik, ki je pripeljal 22

skoraj od gladi poginulih ljudi, katere je našel sredi Atlantskega oceana v rešilnih čolnih. Ponesrečenec so prebili v rešilnih čolnih 15 dni ob silni nevihti. Ponesrečenec so se namreč, ko so uvideli, da njihove od nevihte ponesrečene ladje ne opazi nobeden številnih parnikov, ki so vozili tam mimo, ukrcali v rešilne čolne ter svojo ladjo zažgali, da bi bili s tem obrnili nase pozornost. Zadnje tri dni so prebili brez hrane.

— **Letalska nesreča.** Iz Londona poročajo: Dva ameriška letalca sta trčila ob priliki vojaške letalske vaje v višini 3000 čevljev, padla na zemljo ter obležala mrtva.

— **Zrtev izpita.** Iz Leipziga poročajo: Caud. med. Franz Th. iz Dürrenberga je dobil pri državnem izpitu nalogo, da preišče neki slučaj škrlatinke v Leipzigu. Pri reševanju naloge se je inficiral ter obolel tako, da je malo upanja, da bi ozdravil.

— **Obupen čin matere.** V bližini Prage so te dni potegnili iz Vltave 31 letno soprogo učitelja Gabrijela Rockenbauer, ki si je privežala dva otroka na telo ter skočila v vodo. Nesrečna gospa je zapustila pismo, iz katerega sledi, da je izvršila dejanje, ker se je pustil njen soprog od nje ločiti, da se je mogel v drugje poročiti. Da ji ni bilo treba prepušiti svojih otrok njegovi drugi soprogi, je šla rajši z njimi vred v smrt.

— **Falzificirane takse marke po 10 Din.** Uprava državnih monopolov je ugotovila, da se razlikujejo falzificirani desetdinarski koleki, ki so se, kakor znano, pojavili v prometu, od pristnih predvsem v sedečem: Peroti orlov so na originalu jasno in ostro izdelane, dočim so izdelane na falzifikatih topo in delimično. Takisto se razlikujejo glava, vrat in rep orla na originalu od glave, vratu in repa na falzifikatu. Na falzifikatu je polumec na slovenskem grbu širši in krajši kot na originalu; srednja zvezda na falzifikatu je mnogo večja od one na strani. Dvoglobi beli krog okrog grba ter ostale bele linije so na originalu intenzivne, dočim so na falzifikatih delimične. Konture teksta in številke so na originalu ostre in precizne, dočim so na falzifikatih delimične, tope in deformirane; format perforacije je znatno večji od originala, istotako se že papir sam na sebi razlikuje po svoji strukturi.

— **Nasilnik Mussolini** je dopustil, da so vrgli te dni opozicijskega poslanca Saitto iz dvorane. Saitto, ki je pripadal deseti aventinski opoziciji, je prišel neopažen v parlament. Eden od fašistovskih poslancev ga je opazil ter zaklical: »Gospod predsednik, v dvorani se nahaja eden od članov aventinske opozicije!« Nastal je silen hrup. Več fašistovskih poslancev se je vrglo na Saitto. Zgrabili so ga za vrat ter ga vrgli iz dvorane. Mussolini je stvar enostavno ignoriral. Fašistovskim poslancem tudi ni bilo zadostovalo. Več od njih je planilo v kuluarje in vrgli so Saitto skozi glavni portal na ulico.

— **Nagrada morlice.** Znani fašist Marinelli, ki je bil zapleten v zadevo umora Matteotija, je bil te dni amnestiran in izpuščen iz preiskovalnega zapora. Nato je bil imenovan za generalnega upravnega uradnika fašistovske stranke.

— **Knjiga dolarskega milijonarja.** Predsednik enega od največjih ameriških jeklenih trustov, milijonar Will. Trufant Foster je začel med pisatelje. Izdal je knjigo z naslovom »Profit«. Vsebinska je po poročilih ameriških listov socialno političnega značaja, reklama, ki jo dela za knjigo pa nekoliko nenavadna. Foster je namreč razpisal nagrado nad 5000 dolarjev, ki pripade kritiku, ki bo napisal tekom treh mesecev o knjigi najboljšo in najbolj stvarno kritiko. Jury obstoji iz univerzitetnih profesorjev in vodilnih ameriških političnih pisateljev.

— **Senzacionalne arheološke najdbe v Mali Aziji.** Iz Prage poročajo: Češkoslovaška ekspedicija, ki jo vodi univerzitetni profesor Hrozny, je izkopala v Kultepi pri Kassarinu arhiv, ki izvira približno iz leta 3000. pred K. ter obsega okrog 1000 plošč, popisanih s hieroglifi.

— **Ali so moški in ženski možgani enakovredni?** S tem vprašanjem se je bavilo pred kratkim vseučilišče Carnell v Washingtonu. V Zedinjenih državah znana pisateljica Gardner je zapustila vseučilišče večjo vsoto v svrhu, da se stehotajo in preiščejo njeni možgani ter ugotovi, če je med možgani posebno talentiranega moža kakšna razlika. Znanstveniki so ugotovili, da so tehtali njeni možgani 1150 gramov, dočim so tehtali možgani nekaterih prominentnih moških manj, možgani drugih pa do 1861 gramov. Ugotovili pa so dalje, da tehtajo možgani nekaterih opičijh vrst približno prav toliko kot človeški. Kljub temu pa se inteligence opic, kot je znano, ne da primerjati s človeško. Ne gre namreč za težo možgan, temveč za število krivulj in notranjo strukturo. S tem ameriški učenjak niso podali ničesar novega, mrs. Gardner pa si je izstavila sama sebi »testimonium paupertatis«.

— **Nesrečni zakon vegetarijanca.** Newyorška javnost se bavi momentano z zakonskim škandalom veleindustrijalca Sokesa, lastnika

60 tovarn za stroje. Sokes je poročil nedavno hčerko nekega lastnika konzervnih tovarn v Newyorku, gospodično Paster. Zakon je bil spoštaka srečen. Kmalu pa je prišlo do diference. Eden izmed glavnih vzrokov je bil baže ta, da je Sokes anružiran vegetarijanec ter je hotel napraviti iz svoje soproge proselita. V ta namen je najel nekega navdušenega apostola newyorške »sekte« vegetarijanec. Sokes se je odpeljal na oddih, »apostol« pa je obdelaval njegovo soprogo vsak dan po par ur. Končno je postala gospa Sokes stvar preneuma in prijateljica mesa je pobegnila iz hiše herbofaga. Njen soprog pa s tem ni bil zadovoljen, temveč je zbral svojih šest lakajev, poiskal svojo pobeglo soprogo v njenem stanovanju ter jo odpeljal siloma domov. V palači vegetarijanca se je gospa Sokes hudo pokorila. Ker je odklonila vegetarijansko hrano, je bila kaznovana s tridnevnim zaporem in absolutnim postom. Vsak dan jo je obiskal apostol vegetarijanec ter jo skušal spreobrniti. Končno se je nesrečni gospa Sokes posrečilo avizirati stariše in policijo, nakar je bila rešena. Njena prva pot je bila na sodišče, kjer jo vložila tožbo na razpoko.

— **Potopljen parnik.** V bližini Splita se je potopil te dni parnik »Albanija«. Parnik ima kapaciteto 300 ton. Bil je zgrajen leta 1892, letos pa popolnoma prenovljen. Zavarovan je bil za 600.000 dinarjev.

— **Pušilnice na dekliških solah** so uvedli v neki dekliški šoli v Chicagu. Dekleta jih uporabljajo med odmori.

— **Požar.** Te dni je izbruhnil v avtogaraži podjetja »Jugodrvac« v Teslucu požar, ki je upepelil en avtomobil, eno novo karoserijo, več bencina in olja ter povzročil s tem škodo 250.000 Din. Škoda je pokrita z zavarovalnino.

— **Posnemanja vreden preokret v dunajskem restavracijskem obratu.** Za časa inflacije so rasi fini restavrantni in luksuzni lokali na Dunaju iz tal kot gobe po dežju. Visoke cene v teh lokalih so vplivale tudi na cene v drugovrstnih lokalih. Za samce je bil to slab čas, srednji stan sploh ni mogel več zahajati tako pridno v gostilne kot pred vojno. Sedaj so postali gostje — kapitalisti, ki jim ni za denar, redki in v luksuznih lokalih in finih restavracijah je bilo nazadnje že skoro manj gostov kot natakarejev. To je lastnike teh lokalov izpametovalo. Prišli so zopet do prepričanja, da je zaslužek pri množestvenem obisku in nizkih cenah mnogo večji, kot zaslužek pri maloštevilnem obisku in visokih cenah. Karakteristično je, da se je pojavil preokret v gostilniški politiki najprej ravno pri finih lokalih. Ito tega prepričanja pa gostilničarji pač niso prišli potom logičnega premišljevanja, temveč vstred konkurence malih cenenih obratov, ki so bili vedno nabito polni. V teh lokalih stane na primer klobasica z gorčico 40 grošev, mala porcija golaža, kozarec piva in kos kruha 80, obložen kruh se prodaja po 40 grošev. »Ta bo šel po copatane« so zatrijevale nekatere modre gostilničarske glave, ko je bil odprt pred par tedni prvi tak lokal, imenovan »Expressokafee«. Prorokovanje se ni uresničilo. Nasprotno se je zgodilo sledeče: V nasproti ležeji zajtrkovalnici se dobi sedaj dunajska klobasica s hrenom za 35 grošev, v delikatesni trgovini s klobaso obložena žemlja za 30, z gnatjo obložena za 40, prekajevalec na oglu pa prodaja zadnjo celo po 27 grošev. Elegantni restavrant v bližini, ki je bil zadnje mesece vedno pust in prazen, se je popolnoma pregrupiral, odpravil je bele prte in odalovil vse natakareje razen enega. Lokal se je izpremenil v navadno točilnico, v kateri se prodaja jed in pijača po isti ceni kot v »Expressokafeeju«. Kdor hoče prihraniti napitnino, vzame to, kar želi, laško sam iz bufeta. V I. okraju se na tak način izpremenilo že 6 luksuznih lokalov. Učinek je presenetljiv: lokali so polni in ljudje, ki se dolgo časa niso več zahajali v gostilne, so postali zopet vsakodnevni stalni gostje cenenih lokalov. Dočim je stala doslej večerja v restavraciji srednje vrste dva do poldrugi šiling brez pijače, se uteši sedaj lahko glad in poleg tega še žejo za en do poldrugi šiling. Nova orientacija gostilniške politike pomeni, da prihajajo gostilničarji, ki so hoteli popreje cene distirati, polagoma zopet do prepričanja, da cenočuje povpraševanje cene in ne cena povpraševanje.

— **Izšla je 11. številka »Trgovskega Tovarisa«.** Vsebinska je sledeča: Sporazum in napredek — Josip J. Kavčič; Nemška trgovina v srednjem veku — Josip Golob; Obvezno zavarovanje samostojnih podjetnikov na Češkoslovaškem — V. A. U.; Znanstveno obratovništvo in industrijska psihologija — Dipl. mere. Stanislav Kliač; Organizacija trgovsko pisarne — Fran Zelešek; Naša deca — Arkadij Averčenko; Društvene vesti.

Ljubljana.

— **Druga žrtev eksplozije na Aleksandrovi cesti.** Dne 3. t. m. je umrl na opeklinah, ki jih je dobil pri eksploziji na Aleksandrovi cesti drogerijski vajenec Milan Menard.

— **Nesreča.** V četrtek popoldne je padla na poledenelih stopnicah 68 letna Marija Sever, Poljanska cesta 25, si zlomila roko ter se močno pobila na glavi.

Za vse vrste oblačil do Božiča znižane cene pri priznani solidni trdki J. Maček LJUBLJANA.

DOPIS.

Laško. Na dan ujedinenja se je vršil pri nas po daljšem presledku občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda. Zborovanje je bilo dobro obiskano. Med drugim se je sprejel tudi sklep, da se članarina zviša letno od 3 na 10 Din in da se naroči za mladino večje število koledarčkov, ki se v svrhu propagande širijo med naše kmetstvo ljudstvo. Poskrbelo se bo tudi, da dobe revni in najboljši kmeti otroci razna darila. Izvolil se je tudi nov odbor, ki se je konstituiral takole: Predsednik notar dr. Franc Prislun, predsednikova namestnica soproga davčnega kontrolorja Marija Strekelj, tajnik briviski mojster Blaž Zupanc, blagajničarka Nina Drobničeva, učiteljica; odborniki pa: učiteljica Pepca Stegenšek, soproga davčnega nadupravitelja Friderika Kus, soproga trškega župana Marija dr. Roševa in nadučitelj Josip Velkavrh iz Reke pri Laškem.

Reklame ne potrebuje O. BERNATOVIČ

ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča!

KOLINSKA naša prava domača CIKORIJA je vrlo dobra!

UMOR NA POVELJE MILIJARDERKE.

Talentirani, toda ne ravno preveč bogati tovarnar Louis Seux v Lyonu se je seznanil na neki soureji s hčerko enega najbogatejših francoskih industrijcev Deniseo Gillet. Njemu je bilo 29, njej 18 let. Mladi mož in mlada deklica sta se zaljubila na prvi pogled. Tri dni pozneje je zaprosil Seux očeta svoje oboževanke za njeno roko. Milijarder Gillet je sicer pameten človek, ki glede kolešalne razlike v premoženjskih razmerah ni imel zoper zakonsko zvezo nobenih pomislekov, izjavil pa je, da se »resna« poroka ne da improvizirati kar v treh dneh. »Smo v Lyonu, ne pa na Montmartre-u,« je menil smehljaje.

Toda mladi fabrikant očitno ni mogel dolgo čakati, kajti odločil se je za »direktno« pot: ponoči preko vrtnih ograje v spalnico oboževanke deklice. Angleška guvernantka mlade dame, puritansko staro dekle, je stvar izvolala ter ni imela bolj nujnega opravka kot da je obvestila izredno strogo in ošabno mater deklice. Ne da bi bila črhnila napram svoji hčerki besedico, je organizirala gospa Gillet v vili strogo stražo, ki je dobila od nje nalogo, da nočnega obiskovalca prime in napravi neškodljivega. Par dni nato je nastal v vili okrog polnoči velik ropot. Na koridorju prvega nadstropja sta se borila dva moža na življenja in smrt... Mari so zasačili vliomilca pri njegovem delu? Ljudje so se pripravljali, da pohite na pomoč. Tedaj pa se je pojavila pri oknu svoje spalnice gospa Gilletova ter zaklicala v temni park: »Hitro gor! Imame ga! Prinesite puško in naboje!«

Trenutek pozneje je bila vila razsvetljena. Rokobora sta bila komorni sluga Pierre in on — ljubimec. Kot gentleman, ki si je svest krivde, se je hotel vreči pred damo na kolena ter jo prositi oprostila, toda ona ga je sunila zaničljivo od sebe, nakar se je vrgel sluga iznova nanj. Medtem sta prihitela vrtnar Gabert in njegov sin Evgen. Nesrečni zanjtrajljajenec se je ravno pobiral. V tem trenutku je dala ženska vrtnarju raketot ter mu ukazala: »Udari ga v tilnik!« Mladi mož je dobil močan udarec in omahnil na stran. »Sedaj ga udari po čelu!« Mladi mož je dobil drugi udarec in zgrudil se je ves krvav na tla. »Oče, dovolj je!« je prosil sin vrtnarja. Vrtnar je okleval. »Bojazljivce, bil, dokler se ne bo več ganil!« Vrtnar je še vedno okleval. »Zapovem ti, da streljaš!« Pes je pokazal, da si mož! Pod demoničnim uplivom ženske je pograbil vrtnarjev sin puško in sprožil. Telo nesrečnega zaljubljenca je zastrepalo. Tedaj se je polastila tudi vrtnarja zopet krvočelnost. Zagrabil je puško ter od dal drugi strel. Prizor je trajal nad 20 minut. Nesrečna deklica je med tem, zaprtja v svoji sobi, milo jokala in obupno kričala. Ko je nehala telo drgetati, je telefonirala milijarderka na policijo: »Očistite morjo hišo banda, ki smo ga ubili!« Toda vrtnarja je jela peči vest. Izpovedal je policijskemu komisarju resnico in milijarderka je bila aretirana radi napeljevanja k umoru.

Danes! Kralj smeha! Danes!

Edini pravi! Senzacija dneva! Senzacija dneva! Edini pravi!

Najboljši komik sveta! Svetovno znan in splošno priljubljen!

Charlie Chaplin

v svoji najnovejši in edini burki sezije 1925/1926

„13. pustolovščina“

Predstave se vrše točno ob: 4., pol 6., pol 8., 9. uri. Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Edini KINO MATICA, vodilni kino v Ljubljani (Tel. 124).

Zahvala novinarjev.

Tudi letos so nam šli pri prireditvi za novinarski penzijski fond z izredno ljubeznivostjo na roke vsi činitelji, na katere smo se obrnili. Glavna zahvala, da se je mogla sploh vršiti tako velikopotezna umetniška prireditev, gre našim glasbenim organizacijam: pevskemu zboru in orkestralnemu društvu »Glasbene Matice«, »Ljubljani«, »Ljubljanskemu Zvonu« in »Slavcu«, njih dirigentom ter gg. Mahkoti in Prelovcu, ki sta vodila aranžma koncerta.

K lepemu gmotnemu uspehu je mnogo pripomogel bife, ki so ga založile radodarne ljubljanske trvdke ter požrtvovalno oskrbovale naše dramske umetnice.

Iskrena hvala vsem! Hvala pa tudi vsem posetnikom prireditve, ki so z rekordnim obiskom vnovič pokazali svoje priznanje novinarskemu delu.

Ljubljana, 5. decembra 1925.

Jugosl. novinarsko združenje
sekcijska Ljubljana.

Iz Locarna v Beograd.

(»Revue des Balkans« o važnosti Beograda za konsolidacijo Balkana.)

Komaj je končala locarnska konferenca svoja dela, že je izbruhnil resen konflikt na grško-bolgarski meji. Politično nebo, ki se je z locarnsko pogodbo razjasnilo, se je za trenotek potemnilo. Nagli intervenciji Zveze narodov in koncilijantnemu nastopu interesiranih vlad se je zahvaliti, da je bil konflikt k sreči končan brez nevarnih komplikacij.

Dasi je izšel balkanski mir iz tega konflikta neokrajen, nam služi obmejni incident v resen opomin: Konflikt dokazuje, da odvisi ta mir od nepremišljenega strela iz puške.

Pogledi sveta, obrnjeni zadnji mesec v Locarno, se obračajo danes proti Beogradu. Povsod vlada prepričanje, da je treba nadaljevati delo evropskega sporazuma v svrhu ohranitve miru pod avspicijami Jugoslavije ter delati na konsolidaciji Balkana, delati nato, da se ustanovi na Balkanu sporazum in zblizanje.

Nesporno je postal Beograd center za rešitev različnih problemov, nanašajočih se na medsebojne odnose med balkanskimi državami. To pa zato, ker je Beograd prestolnica kraljevine SHS in ker je postala kraljevina SHS velika sila, ki uživa velik ugled v inozemstvu in veliko avtoriteto na Balkanu. Pa tudi zato, ker žive v jugoslovenski prestolici državni, katerih prizadevanja in iniciative so stremele vedno za tem, da se balkanski polotok pacificira in konsolidira. Od Pašica do Ninčica, preko Voje Marinkovića niso opustili voditelji zunanje politike te kraljevine ničesar, da bi bili našli sredstva za ustanovitev trdnega in trajnega mira na Balkanu.

Za mir na Balkanu pa je potrebna predvsem trdna baza: Ustvaritev dobrega sosedstva med Grško in Jugoslavijo s tem, da se likvidirajo vse sporne točke, ki še eksistirajo med tema dvema državama. Dalje je potrebno za ustvaritev trajnega mira na Balkanu steber, ki naj ta mir podpre: Sporazum z Bolgarsko.

Tačas se vrše pregovori med Beogradom in Atenami. Ničesar se ne ve o teh pregovorih, ki se vodijo diplomatskim putem, toda eno je sigurno: Da imata Grška in Jugoslavija skupne interese, ter da je vsled njihove situacije na Balkanu njuna prihodnost v tesni zvezi.

Z ureditvijo dobrih odnosov med Grško in Jugoslavijo pa se zdi, da pride trenotek za ustvaritev nove Male antante, ki naj obsega Jugoslavijo, Grško in Bolgarijo. Ta Mala antanta naj bi delovala roko v roki z že obstoječo, nato, da se ohrani mir. Proti od odkritosrčne želje, da likvidirajo vse sporne točke, ki eksistirajo med njima, se bosta mogli posvetiti ti dve skupini, katerih trajni stik bo zasiguran potom Jugoslavije, konsolidaciji Balkana.

Evropske pisarne so mnenja, da je problem evropske konsolidacije tesno zvezan s problemom balkanske konsolidacije. Pariz in London ne verujeta v možnost efektivnega mira v Evropi brez definitivnega mira na Balkanu. V Evropi verujejo v napačno le-

gendo, da imajo namreč vsi svetovni nemiri svoj izvor na Balkanu. To laž je treba razpršiti. V to svrhu pa je treba ustvariti na Balkanu čist položaj.

Kdo, od mej Nemčije do Carigrada, bi se mogel postaviti na čelo gibanja za stabilizacijo in mir na Balkanu? Očitno samo Jugoslavija, ki bi mogla po temeljiti proučitvi v ugodnem trenutku sklicati konferenco, ki bi združila Beograd z vsemi balkanskimi državami, včevši Bolgarijo. Kajti brez Bolgarske ne bo balkanski mir niti splošen niti absoluten.

To bi bila balkanska locarnska konferenca.

Za Miklavža

poselite našo krasno izbiro moških
in deških oblačil po najnižjih cenah
Jos. Rojina, Ljubljana

Rimski veliki Orient.

Na mali Piazza Madama, poleg senata in na ostankih Nero-term, stoji mogočna palača, dela slavnega rimskega arhitekta Fontana. V prvem in drugem nadstropju je dosedaj vladal veliki mojster prostozidarjev Italije s svojimi ljudmi. Tu so ufricji velikega orienta in lože. Palača se imenuje po beneškem dožu Giustinianu, ki se je moral ravnotako boriti s Turki in Judi, kot njegov naslednik radi lastne hiše z nasprotniki. Pogledi se usmerijo na »Palazzo Giustinianico«, kakor se običajno naziva italijansko prostozidarstvo eksistira tudi pseudoloža v »Gesic-palači«. Mussolini ga je namreč ravno tako proglasil za »sovražnika«, kakor nekoč Gambetta cerkev. Od kod pa ta jeza?

Zgodovina italijanskega prostozidarstva se nam zdi komaj različna od zgodovine drugih lož. Informacije o italijanskem prostozidarstvu imamo šele iz časa Goldonija, nato iz empira, ko si je nadel Rim napolitansko zidarstvo, ki se je pa v povratku papeža razpusilo. Pravo prostozidarstvo pa, ki to ime zasluži, datira iz osvobodilnih vojn, ko sta si loža in Carbonaritis prisvojila velike zasluge za ujedinjenje domovine. Mazzini (geslo »Dio e Patria« — »Bog in domovina«) je bil prijatelj zidarjev, Garibaldi je bil vpisan zidar in pozneje 1864 celo veliki mojster lože. Viktor Emanuel, Cavour, Negri, mnogi ministrski predsedniki, mnogo velikih pesnikov, kakor Carducci, so bili vnati pristajši lože, ki se je v glavnem usmerila proti vatikanu. Sicer pa je bil, tako vsaj trdi neka fantastična legenda, tudi Pius IX. prostozidar. Svoj Zenit pa je doseglo italijansko prostozidarstvo pod Leonom XIII., ko je postrilo boj »svetemu stolcu«. V teh časih bi bilo nevarno v Rimu izraziti se zaničevalno o prostozidarstvu, ali pa se zavzeli za Vatikan. Svoj največji triumf pa je doseglo zidarstvo (ne samo italijansko, ampak zidarstvo vseh dežel) v slavi Giordano-Bruno. Iz te dobe bi se lahko povedale zanimive stvari. Klerikalci so z vso besnostjo napadali zidarje in ni čudno, če je rimski občinski svetnik in urednik lista »Voce della Verità« javno razglasil, da je v prostozidarskem templju videl luciferja, ko je zaobrnul oči. Vse to se je tedaj tiskalo; mnogi so tem vestem verjeli, pristajši prostozidarstva pa so jih sprejeli z gnevom. V onih dneh je imelo prostozidarstvo tudi velik vpliv na politiko Italije. Crispi, ministrski predsednik, in vsi ministri so bili sami zidarji, in nič posebnega ni bilo, če so se zvečer pokazale ekscelence v loži. S padcem Crispija pa je začelo prostozidarstvo propadati. In nekega dne — in to je današnja zgodovina — ni bila več loža ona, ki je ukazovala. Kot socialist je sovražil Mussolini vse, kar je bilo v zvezi s prostozidarstvom, in že 1. 1914 je na socialističnem kongresu postavil zahtevo, da ne more biti noben socialist obenem prostozidar. Vsled tega je zavzel fašizem isto stališče in ukazal svojemu članstvu izstop iz lože.

Tudi notranji položaj zveze ni bil tako svetlo kot nekdanj. Razdvojenost iz 1. 1888 je bila sicer pozabljena, a 1. 1908 je sledil nov

in tokrat hud razkol. V Rimu samem se je osnoval Veliki Orient v palači Gesu, ki še sedaj obstoji, in ki ima podrejenih celo vrsto lož. Kljub temu pa je vseeno ostalo najmočnejše staro prostozidarstvo, ki je štelu okrog 500 lož.

Dijaški vestnik.

SVEHLOV DIJAŠKI DOM V PRAGI.

Na inicijativno češke republikanske agrarne stranke je bila postavljena letos v Pragi impozantna stavba, namenjena češkim dijakom — sinovom čeških kmetov. Dijaški dom, ki nosi ime znanega češkega državnika in voditelja Svehle, stremi, da nadomesti dijakom povsem njihovo domačo hišo, da jim olajša kolikor mogoče študije in da jim ne bo treba preživljati svoje dni v tesnih in nezdravih dijaških stanovanjih.

Ta dijaški dom je edini svoje vrste v Evropi. Nikdar in nikjer se ni pri zidanju sličnih ustanov položilo vanje toliko truda in ljubezni kot pri tej. Uporabljene so vse prednosti in izumi najnovejše tehnike in arhitekture, komfort je izveden v detajle. Šesteronadstropna stavba napravlja vtis popolne harmonije in lepote.

Na sijajen način je rešen problem, kako urediti stanovanja za 282 dijakov, kako s tem ne bi dobil dom kasarniškega izraza je izvedena popolnoma.

Prijazne, svetle sobice za eno ali dve osebi nudijo dijaku vse možnosti mirnega študija.

Dijaški dom v Pragi je opremljen z moderno električno kuhinjo, gledališko dvorano, telovadnico. Krasi so prostori namenjeni čitalnici, študijski dvorani in biblioteki. Vsi prostori so lepo opremljeni s temnimi mizami in usnjenimi fotelji, ki vplivajo prijetno na človeka.

Omare za knjižnico so zelo lepo izvedene. V zgornjem nadstropju se nahaja risalnica, lepo osvetljena, sušilnica perila ter stanovanja služkinj.

Na vrhu zgradbe se nahaja prostrana terasa, zelo primerna za kolektno solnčenje. Od nadstropja do nadstropja vodi poleg stopnic lift.

Težko se je seznaniti v kratkem posetu z vsemi udobnostmi Svehlova doma, kakor jih je težko opisati v kratkem članku. Eno pa je gotovo: Ta dijaški dom mora služiti vsem ostalim kot svetel vzor.

Dijaški časopisi. Da zanimanje za literaturo med našimi dijaštvom še ni zamrlo, kakor trdijo nekateri starejši gospodje, dokazuje dejstvo, da še vedno izhajajo razni dijaški časopisi, posvečeni večinoma leposlovju. Tako na primer izhaja »Novi Kres«, ki je dosedaj dosegel že osem števk. Dalje je izhajal tudi časopis »Polet«. Oba lista sta bila okusno opremljena in ilustrirana. Tudi v Celju in Mariboru izhaja oziroma je izhajalo par dijaških časopisov.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 4. decembra 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz 1. 1921. den. 77, bl. 80; loterijska državna renta za vojno škodo den. 300, bl. 812; zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 202, zaklj. 202; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 210; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 104; Slovenska banka d. d., Zagreb den. 49; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 128; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana den. 320; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 120; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb den. 34; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 100, bl. 110.

Blago: bukova drva, suha, največ 10% okroglice, feo vag. nakl. postaja, 5 vag. den. 21.25, bl. 21.25, zaklj. 21.25; bukovi hlodi, I. II., od 25 cm naprej, od 2.50 m dolž. naprej, feo nakl. postaja bl. 225; smrekove ali jelove deske, 25 mm, III. vrsta, feo meja, bl. 500; bukova drva, 1 m dolž., suha, feo meja, 6 vag. den. 25, bl. 25, zaklj. 25; remeljni 50/70 in

60,80 mm, 4 m, ostrorobi, feo vag. Postojna tranz. den. 565; bukova drva, klana, okrogla, ogledana, feo meja, 50 vag. den. 23.50, bl. 23.50, zaklj. 23.50; pšenica 76 kg, feo vag. Novi Sad bl. 285; koruza nova, času primerno suha, feo vag. Novi Sad bl. 130; oves rešetani, feo vag. Novi Sad bl. 182; ajda domača, feo vag. prekmurska postaja bl. 250; proso do trobi debeli, feo Banjaluka 1 vag., den. 155, mače, feo vag. prekmurska postaja bl. 195; bl. 155, krompir beli, feo vag. prekmurska postaja bl. 75; čebula, feo vag., banatska postaja bl. 105; ječme zlatorumene, feo vag. nakladalna postaja den. 250; fižol stari, mešani, p. Djakovo bl. 150; slivovka, gar. 50%, feo vag. sremska postaja, za 100 litrov, neotrošarinjena bl. 2000.

Borze.

Zagreb, dne 4. decembra. Devize: New-york ček 56.142—56.742, London izplačilo 272.75—274.75, Pariz 212.5—216.5, Praga 166.485—168.485, Curih 1085.3—1093.3, ček 0—1089, Milan izplačilo 226.75—229.03, Berlin 1339.2—1349.2, Dunaj 791.5—801.5.

Curih, dne 4. decembra. Beograd 9.20, Newyork 519, London 25.16, Praga 15.375, Pariz 19.90, Milan 20.90, Varšava 55, Dunaj 73.15, Sofija 3.775, Berlin 123.60, Budimpešta 0.007270.

× Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani ima v petek, dne 11. decembra ob pol 9. uri depoldan v zborničnih prostorih redno javno sejo z naslednjim dnevnim redom: 1. Naznanila predsedstva. 2. Poročilo o delovanju zbornice. 3. Poročilo o prezidavi zborničnega posloplja. 4. Zbornični proračun za leto 1926. 5. Poročilo o važnejših akcijah v finančnih zadevah. 6. Predlog k načrtu finančnega zakona za leto 1926-27. 7. Poročilo o stanju prispevkov za bolniško zavarovanje. 8. Predlogi zborničnih članov. 9. Tajna seja.

× Dobave. Vršile so bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 18. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 200 komadov zaviralnih čokelj »Bremsschule« ter glede dobave materiala za plinsko razsvetljavo. — Dne 2. januarja 1926 pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede struženja hrastovih hlodov, ki leže na postaji Leken; pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 50.000 kg jute. — Dne 4. januarja 1926 pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave strojev za razširjevanje in zoževanje parnih in ognjenih cevi in za ravnanje pločvine ter 1 električnega motorja; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih bakrenih cevi. — Dne 5. januarja 1926 pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave upognjenih osov in lokomotive; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave orodnih strojev. — Predmetni pogoji z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

× Taksa za otvorenje in tekoče račune pri delniških družbah. — Taksa po tarifni postavki 37. taksne tarife zakona o taksah in pristojbinah se je do sedaj pobirala od vseh tekočih računov ne le pri delniških družbah, ki se pečajo z denarnimi posli, ampak tudi od tekočih računov pri industrijskih delniških družbah. Na pritožbo nekega industrijskega podjetja je generalna direkcija posrednih davkov v konkretnem primeru dne 10. oktobra 1925 pod št. 331 odločila, da račun, katere vodijo industrijska podjetja v svojih knjigah o upnikih in dolžnikih, niso zavezani taksi po tarifni postavki 37., ker se

Odveinika

dr. Alojzij Vrtačnik

in

dr. Drago Marušič

naznanjata, da sta preselila svojo pisarno iz Gledališke ulice štev. 8

v Tavčarjevo (Sodno) ulico št. 1

oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Tako torej so nastale tudi ceste preko južnoameriških pamp in Llanos, ki jih danes kartografi mehanično nariše na zemljevid. Prehodil jih je izumrl ameriški konj, ki je živel v pradobi, hrskajoč jih je pretekel ob vročem poletju, da je došel do vode; po njih je bežal, ko se je bližala povodenj — tej priči iz zgodovinskega časa, ko še niso živeli ljudje, so sledile živali sedanje dobe. Kar je bilo preje izkustvo, je bil pri njih že instinkt, in ta se je prenesel na prvega človeka in na njegove potomce; Indijanci v pampah so ga podedovali, tudi bolj divji španski vnuk gancho in vaquero ga ima še — šele Evropejec ga je izgubil pri svoji visoki kulturi, poiskati mora pomoč pri bolj divjem človeku, ki ima še instinkt, ki ga je podedoval pri živalih in tako dalje do praživali.

Na Leonorini karti je bil na tem potu napravljen tu pa tam krožec, kakor zaznamujemo navadna mesta. Če pa je prišla tja, je bila to le hiša, estancija, zbirališče velikih govejih čred, in če bi vzela najnatančnejšo specijalko, ne bi našla večje število teh farm, zaznamovanih kot »mesta«, kakor na tem majhnem ročnem zemljevidu. Taka naselbina kjer živi manj ko sto ljudi, ali pa tudi najsiromašnejša pastirska kočja, je v pampi Pač istega pomena, kot za nas veliko mesto.

(149)

Leonor je vozila vedno daleč okrog teh naselbin. Ni hotela več priti v dotiko z ljudmi. Pač je doživel tu Georg marsikaj in vse popisal v svoji knjigi; a Leonori je zadostovalo, da je te kraje gledala od daleč, pri čemer pa je presanjirala marsikatero uro.

Sicer se vozi po neskončni pampi; med posameznimi estacijami so bile razdalje, da je rabil jezdec več dni od ene do druge. Pot so lahko v tem letnem času natanko razločili; sicer so se pa lahko orijentirali s sekstantom; pitne vode pa avto itak ni rabil.

V bližini farm so videli velike goveje črede, bolj zunaj, v daljavi mnogokrat divje konje, mustange, ki jim pravijo tu cimaroni, dalje antilope, nanduse, ameriške noje, nekoč celo jaguarja — vse pa je prestrašeno bežalo pred železno pošastjo.

Srečali so poštni voz, v katerega je bilo vpreženih osem mul, prehiteli so posamezne jezdec in večje karavane, to je bilo vse, in Leonor ni ogovorila nobenega človeka, še manj, da bi se bila na njih poziv ustavila.

Potem so videli v daljavi Indijance. Tudi ti so bežali, in Leonor ni hotela za njimi, čeprav je pripovedoval Georg v svoji knjigi mnogo o teh pampskih Indijancih. S poglavarjem Penhnenhov je bil sklenil posebno prijateljstvo.

Bilo je popoldne drugega dne; vozili so se po precej hriboviti pampi. Zadnja estancija je bila kakih dvajset milj za njimi, in tako kmalu ne bo druge.

Tu pridrvi izza nekega hriba konj brez jezdec.

Vsi se zdržejo, zakaj posameznih mustangov sploh ni videti.

»Nee, ta ima jezdec na grbi!« zakliče Adam.

Sedaj opazi to tudi Leonor. Na konjevem hrbtu leži zlektnjen človek. Več ne morejo razložiti, tudi ni časa za opazovanje. Konj, lepa in močna žival, je hotel preko poti, ko pa zagleda dreve avtomobil, se ves zmeden zgane, in ne ve, ali naprej ali nazaj; potem se šunkoma obrne in izgine v diru za najbližji hrib.

Toda zadostovalo je. Kako je ležala človeška postava zlektnjena na hrbtu, ne da bi se dvignila — to je bilo pač zelo, zelo čudno.

»Mazepa!« je vzklila Leonor takoj, in že je obrnila avto proč od poti proti onemu griču.

»Kaj, da je?« vpraša Adam.

Leonor ne odgovori, za sedaj ne pojasni vzklila in hitro je Maksimus okrog hrička.

Tu je zopet naletela na konja. Avto bi ga bil skoro povozil. Konj se je čutil na varnem za hribom in se je pasel. Sedaj seveda napravi velik skok in drevi v divjem begu proč, a že so videli dovolj.

Bil je bradat mož, napol gol, ki je bil privezan z vrvmi na konjev hrbet z obrazom navzgor, kar je bilo na tem hudem solncu še posebna muka.

Sedaj je zagledal avto; vsi zaslišijo njegovo rjošenje. A Leonor ve, kaj dela, ko najprej vstavi avto in ker Adam nič ne reče, je tudi on s tem zadovoljen.

(Dalje prih.)

ta takša nanaša samo na otvorene ali tekoče račune pri denarnih zavodih. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani opozarja industrijska podjetja na to odločbo, da ob prihodnjem plačilnem roku za to takso (15. januarja 1926) vložijo prijave, v katerih naj uveljavijo takšno prostost po tej tarifni postavki z utemeljitvijo, da niso denarni zavodi.

× Praga kot najvažnejše mesto srednje Evrope. Popreobratna doba se bo lahko označila v gospodarski zgodovini srednje Evrope kot »gospodarski boj med Prago in Dunajem«. V tem boju Praga polagoma toda gotovo zmaga. To mnenje potrjuje vest iz Pariza,

da je sklenil nedavno kongres francoskih kolonij soglasno, da se kolonialna propaganda ne bo več decentralizirala v tujini, temveč, da se ta propaganda osredotoči na mesta Prago in Milan. Samo v teh dveh mestih se bodo francoske kolonije udeleževale mednarodnih razstav in velesejmov. V obeh mestih bodo ustanovljeni veliki francoski muzeji. Sklep kongresa ima za nadaljni razvoj Prage ogromno važnost.

Širite „Nar. Dnevnik“

Sokolstvo.

SLAVNOSTNA SOKOLSKA AKADEMIJA.

Na predvečer narodnega praznika je priredil »Ljubljanski Sokol« dobro uspelo slavnostno akademijo s srečno izbranimi sporedom. Točno ob 20. je otvoril akademijo društveni pevski zbor z lepo sokolsko pesmijo, nakar je sledila svečana zaprisega novih članov in članic. Ob tej priliki je imel društveni starosta br. Kajzelj lep govor. Zaprisego je zaključil pevski zbor z državno himno.

Sledili so telovadni nastopi, ki so večinoma dobro uspeli. Gledalce so zadivile težke vaje

članic in članov na istem orodju. Ljubke, a manj točne so bile ritmične vaje četvorice ženskega naraščaja. Spretno je bila podana telovadba treh članov na krogih. Ritmične vaje članic so bile slične baletu in so tudi tako učinkovale. 8 mladih naraščajnikov je z bravuro izvršilo nekatere naravnost težke gibe pri skupinski telovadbi. Gledalce je presenetila struna telovadba moške dece na bradlji. Spored je zaključila skupina 5 moških članov z lepimi, a težavnimi prostimi vajami. Telovadna dvorana je bila precej zasedena. Opazili smo tudi nekatere zastopnike vlade, občine in narodnih korporacij. Občinstvo je vsaki točki burno aplavdiralo.

Vsak hoče ob Miklavžu in Božiču

napraviti svojim veselje s primernim darilom in to je le mogoče, če iste kupi pri trdnici

JOSIP PETELINC - Ljubljana

ki ima veliko zalogo žepnih robcov, rokavic, nogavic, pletenine, srajce za gospode, toaletne potreščine, samoveznice, angleške šifone, fine klote, vzenino čipke, torbice, nahrbtnike, police in še veliko, veliko drugih lepih in potrebnih stvari po znatno nižani ceni. — Na veliko in malo!

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

r. z. z. o. z. v Ljubljani
MESTNI TRG ŠT. 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.

VEČJE IN STALNE VLOGE OBRESTUJE PO DOGOVORU.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poročila in proti ustavitvi.



Nepotrebna s rb za Mi. lavzevo in božično darilo, ker je trdnica

JOSIP PETELINC - Ljubljana

znižala v to svrhu cene šiva nim strojem in kolesom znamke „GRITZER“, „PHONIX“, „ADLER“ za 10 %. Ugodna obročna odplačila.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 par.

PRODAM več vagonov

borovih brzojav. drogov

od 7 do 12 m. — Ponudbe na Fr. Pušave, parna žaga, Lahorče pri Komendi.

KOKS - ČEBIN

Wolova ulica 1/II. - Telefon 56.

Akviziterja

sprejme zavarovalnica proti stalni plači. Ponudbe z navedbo referenc, pod šifro »Zavarovalnica« na »Publicitas« d. d. oglasni zavod, Ljubljana, Selenburgova ulica 7. II.

Znanja želi

mlad, samostojen, inteligenten gošpod z damo prijetne zunanosti, ki razpolaga z lastnim stanovanjem. Starost postranska stvar, vendar ne nad 40 let. Ponudbe na upravo lista pod: »Iskreno prijateljstvo«.

Fotografa

ali Amaterja za pokrajinske slike in stereofotografije, sprejemmo za stalno. Ponudbe z referencami in navedbo plače pod šifro »Fotograf« na »Publicitas« d. d. oglasni zavod, Ljubljana, Selenburgova ulica 7. II.

RADIO-aparate

in sestavne dele ima v zalogi

FRANC BAR, Ljubljana

Čankarjevo nabrežje štev. 5.

Dame in gospodje

z dobrim nastopom, za nabiranje naročnikov raznih ilustriranih in modnih časopisov se sprejmejo pod zelo ugodnimi pogoji. Pripravno kot postranski zaslužek. Pismene ponudbe pod šifro »Dober zaslužek« na »Propaganda«, reklamna družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7. II.

Našim malčkom za Miklavža!

Da olajšamo Miklavžu nakup deških in otroških čevljev in oblek, prodajamo do 10. decembra t. l. obleke za dečke in otroke, kakor tudi vsakovrstno obutev za šoloobvezne otroke

brez vsakega dobička!

Fran Derenda & Cie., Ljubljana, Erjavčeva cesta štev. 2

Okrajne zastopnike

za Kranj, Radovljico, Ljubljano, Kamnik, Logatec, išče večja zavarovalnica. Služba stalna in primerna za vpokojenje. Ponudbe z opisom dosedanjega poslovanja, pod »Stalno« na »Publicitas« d. d. oglasni zavod, Ljubljana, Selenburgova ulica 7. II.

Čevlje na obroke

proti jamstvu dobite pri trdnici M. Trebar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Potnika

za razpečevanje razglednic dobro upeljanega se sprejme pod ugodnimi pogoji. Ponudbe pod »Potnik« na »Publicitas« d. d. oglasni zavod, Ljubljana, Selenburgova ulica 7. II.

Vrtnarske zadeve

posreduje

Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju.

Trapistovski sir

pošiljam po povzetju od 5 kg naprej po 20 Din kg.

Čajno surovo maslo 50 Din kg.

Vsa vprašanja in naročila sprejema

Josip Terlecky, Daruvar
poštni predal 72.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigoveznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552